- 27 -

NEML SÛRESİ

Mushaf'taki sıralamaya göre kitabımızın 27, nüzûl sıralamasına göre 48, üçüncü miûn grubunun sekizinci sûresi olan Neml sûresi Mekke'de nâzil olmuştur. Âyetlerinin sayısı 93' tür.

“Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla”

Hamd yalnız ve yalnız âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur. Salât ve selâm Allah’ın Rasûlüne ve Onun pak aile halkına ve ashabına olsun. Rabbi-miz bizden kabul buyur. Çünkü sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin.

Adını içindeki 18. âyette geçen ve karınca anlamına gelen neml kelimesinden almış Mekke döneminin ortalarında nâzil olmuş 93 âyetlik bir mübarek sûre ile beraberiz. İki bölümden müteşekkil olarak algılayabileceğimiz bu sûresinde Rabbimizin bize ulaştırmayı hedeflediği mesajlarını, iman etmek ve hayatımızı düzenlemek üzere inşallah tanımaya, öğrenmeye ve bu sûre ile şereflenmeye çalışacağız.

Az evvel de ifade etmeye çalıştığımız gibi sûre iki ana bölümden oluşur. Birinci bölüm (1-58) âyetler arasıdır. İkinci bölüm ise 58. âyetten sonuna kadar olan bölümdür. Birinci bölümün ana teması şu-dur; bu kitabın hidâyetinden, yol gösterisinden ancak bu kitabı Allah-tan gelme tek gerçek, tek hakikat olarak kabul eden, ben bu kitaba muhtacım, bu kitap olmadan ben yaşayamam, bu kitabı tanımadan ben dünyada ve ukbada asla başarıya ulaşamam, bu kitabı tanımadan hidâyete erişemem diyen ve bu kitap rehberliğinde bir hayat ya-şayan kimseler istifade edebilirler. Dünya ve âhiret mutluluğu ancak bu kitapla elde edilebilir. Ama ölüm ötesi hayatı inkâr edenlerin böyle bir dertleri yoktur. Çünkü bu inançsızlık kişiyi bencil ve dünya

hayatına aşırı bağımlı bir duruma getirmektedir. Böyle bir insanın Allah'a, kitabına teslim olması, doyumsuz hırs ve arzularına sınır getirmesi mümkün değildir. İşte bu ilk bölümde bunlar işlenir.

Bu girişten sonra ikinci bölümde üç insan tipi ortaya konuyor. Birinci insan tipinin karakteristik özellikleri Firavun, Lût ve Semûd ka-vimlerinin mele' gruplarıyla, kalburüstü adamlarıyla, ekonomik ve siyasal gücü elinde bulunduran yönetici kadrolarıyla özdeşleştiriliyor. Bu kimseler toplumlarına gönderilen Allah elçilerini dinlemiyorlar, Allah'tan gelen mesaja kulak vermiyorlar, âhirete inanmıyorlar, kendi hevâ ve hevesleri istikametinde sorumsuzca bir hayat yaşıyorlar. Sahip oldukları dünya nimetlerinin içine gömülüp, dünyayı kıbleleştirip keyiflerine göre bir hayat yaşıyorlar. Gerek çevrelerinde kendilerine Allah'ın hatırlatan görsel âyetlerle, gerekse elçilerinin getirdikleri mesajla hiç ilgilenmiyorlar. Üstelik gelen Allah elçilerine karşı mevcut düzeni, statükoyu korumak için ellerinden gelen tüm azgınlıkları yapmaya çalışıyorlar. Fıtratın kabul edemeyeceği en çirkin işleri yapmaktan çekinmiyorlar. Bu tavırlarından ötürü kendilerini helâk edecek Allah'ın azabı kapılarını çaldığı zaman bile imansızlıklarını sürdürmeye çalışıyorlar. Ve en sonunda Allah'ın değişmez helâk yasasının mahkumu olarak geberip gidiyorlar. İşte birinci insan tipi budur ve kıyamete kadar bu tip yeryüzünde her toplum içinde var olacaktır.

Sûrede ikinci tip insan karakteri de Hz. Süleyman aleyhisselâ-mın şahsında, kişilik ve karakterinde görüntülenir. Hz Süleyman aley-hisselâm Rabbimizin kendisine çok büyük mülk ve saltanat verdiği bir peygamberdir. Şu anda peygamber efendimiz karşısında inkâr ve inatlarını sürdüren Mekke müşriklerinin hayal bile edemeyecekleri ekonomik ve siyasal imkân verilmişti Süleyman aleyhisselâma. Ama O, Allah'a karşı kulluğunun, köleliğinin bilincinde olduğu için, sahip ol-duklarının tümünün kendisine Allah tarafından lütfedildiğinin farkında olduğu için Rabbine tam ve mükemmel bir teslimiyetle tüm imkân ve fırsatlarını O'na kullukta kullanan bir peygamberdi. Böylece bu bö-lümde, sahip olduklarıyla böbürlenip Allah'a imana ve peygambere teslimiyete yönelmeyen Mekke müstekbirlerine ve kıyamete kadar gelecek şımarık ekonomik ve siyasal güç sahiplerine bir kulluk örneği sunulmaktadır.

Üçüncü insan tipi de, Sebe' melikesinin şahsında sembolize edilen insan tipidir. Sebe' melikesi çok büyük siyasal güç ve imkân verilmiş bir melikedir. Bu dünyada bir insanı gurur ve kibire sevk edebilecek her türlü imkân ve fırsatın sahibi bir melike. Kureyş müşriklerinin rüyalarında bile ulaşamayacakları göz kamaştıran bir dünya mülküne ve ihtişamına sahipti. Ama bu melike Allah ve elçilerinin hayat programından uzak bir hayatın içinde iken, Süleyman aleyhisselâmı ve onun tevhid inancını, teslimiyet dinini tanır tanımaz hemen küfrü, şirki, Allah tanımaz hayatını, atalarının yolunu, törelerini terk ederek Müslüman oluverdi. Bir çırpıda eski hayatını değiştirip Allah yoluna, hidâyet yoluna giriverdi. Hiçbir şey onu cennet yoluna, kurtuluş yoluna girmekten alıkoyamadı. Etrafını saran küfür ve şirk anla-yışlarının tümünden sıyrılıp fıtratının sesine, vicdanının yol gösterisine uyuverdi. Zaten onun fıtratında vardı bu tevhid inancı. Burada bu insan tipiyle, karakteriyle eski inançlarını, atalarından intikal eden gelenekleri sürdürmek adına peygambere ve onun getirdiği hidâyete karşı çıkan Mekke müşriklerine ve kıyamete kadar bu karakteri sergileyenlere örnek verilmekte, uyarı yapılmaktadır.

Sûrenin ikinci bölümünde kâinattaki varlıklardan, onların hareketlerinden, işleyiş tarzlarından örnekler verilerek tüm varlıklar üzerinde egemen olan tevhid inancının hakim oluşuna dikkat çekilir. Tüm varlıkların yaratıcılarına teslimiyetine, yaratılış gayeleri istikametinde hareket edip, Rablerinin kendileri için belirlediği programı icra edip, sadece O'nu tesbih ettiklerine, sadece O'na kul köle olduklarına dikkat çekilerek Mekke müşriklerine şu soru sorulmaktadır: Şimdi söyleyin bakalım ey müşrikler, kâinatta gördüğünün bu gerçekler sizi mi doğruluyor, yoksa peygamberimin sizi kendisine çağırdığı tevhid inancını mı? Kâinatta şirke mi delil var, yoksa tevhide mi? Bu âlemde değişmez gerçek şirk mi, yoksa tevhid mi? Sorusu tekrar tekrar insanların gündemine getirilerek düşünmeye sevk edilmektedir.

Bundan sonra bu bölümde kâfirlerin, müşriklerin şu sâri hastalıklarına dikkat çekiliyor: Onlar âhireti inkâr etmek istiyorlar. Yaptıklarının karşılığının kendilerine sorulmamasını arzu etmektedirler. Çünkü yaptıklarının, yaşadıkları hayatın kendilerini nereye götürdüğünün farkındadırlar. Ve âhiret hayatının gündeme gelmesi onların rahatlarını kaçırıyor, iştahlarını gideriyor ve yiyecekleri naneleri rahat yemelerine engel oluyor. Âhiretteki hesap-kitabın gündeme gelmesi onların hayatlarının değişmesini gerektiriyor. Onun için adamlar bu konunun gündeme gelmesinden rahatsız oluyorlar. Âhiretin gündeme gelmesi haram ve helâli, iyi ve kötüyü, günâh ve sevabı, hak ve bâtılı gündeme getiriyor. Halbuki adamlar bu dünyada bunların hiçbirisine değer vermeden sınırsızca ve sorumsuzca bir hayat yaşamak, hiçbir kayd u bend altına girmek istemiyorlar. Tıpkı ipini koparmış danalar gibi keyiflerince bir hayat yaşamak istiyorlar. Bu düşünce de onların ne Allah'a, ne peygambere, ne dine inanmalarına engel oluyor. Rabbimiz bu bölümde böyle düşünen insanları uykularından uyandırmayı hedefliyor.

Sûrenin son bölümünde ise, Kur'an'ın ve peygamberin insanları kendisine çağırdığı tevhid inancı en net ve açık ifadelerle bir daha tekrarlanıyor. Bunu kabul etmelerinin insanların kendi menfaatlerine olacağı, reddetmelerinin de sonunda kendi aleyhlerine çıkacağı vurgulanıyor. Bu tevhidi kabul edip kurtuluşa ermenin dışında insanların başka seçeneklerinin olmadığı net bir biçimde ortaya konularak şöyle deniliyor; değilse siz bilirsiniz, bir gün Allah'ın reddedemeyeceğiniz cinsten âyetleriyle karşı karşıya gelince, kıyamet günü gelip çatınca artık dönüş için, tevbe için hiçbir şansınız kalmayacaktır. Gelin o gün gelip de iş işten geçmeden kendi menfaatinize bu gerçeği kabul edin tavsiyesiyle sûre son bulmaktadır.

1. "Ta, Sin. Bunlar Kur'an'ın, ve Kitab-ı Mübînin â-yetleridir."

Şuarâ sûresi Ta Sin Mim ile başlıyordu. Neml sûresi de Tâ Sîn ile başlar. Bu sûreyi takip eden Kasas sûresi de Tâ Sîn Mîm ile başlıyor. Kitabımızda böyle birlikteliği olan sûreler görüyoruz. Bu sûreler, bu âyetler Rabbimiz tarafından elçisi Cebrâil vasıtasıyla kullarının hayatlarına karışmak üzere yeryüzünde odak nokta olarak seçtiği, sözcü olarak seçtiği Muhammed (a.s)'a indirdiği sûrelerdir, âyetlerdir. Şüphesiz ki Rabbimiz sözlerini, âyetlerini, sûrelerini nasıl göndereceğini, sözlerini hangi stilde söyleyeceğini en iyi bilendir. Rabbinizin âyetlerini ona göre dinleyin. Bu kitabın Allah'tan olduğunu unutmadan dinleyin. Rabbinizin sözleri olarak, Rabbinizin yasaları olarak bu kitaba karşı tavrınızı takının buyurmaktadır bunlarla!

İşte Kur'an'ın apaçık âyetleri. Veya işte apaçık bir Kur'an'ın âyetleri. Bu kitap Allah tarafından Levh-i Mahfuzda belirlenmiş bir kitap. Göklerin ve yerin yaratıcısı olan, göklerin ve yerin Rabbi olan Allah tarafından kullarının hayatlarını düzenlemek üzere yeryüzüne indirilmiş bir kitap. Yeryüzünün Mekke şehrinde peyderpey inmeye başlamış ve yeryüzünde 23 yıllık bir süreç içinde inişini tamamlamış bir kitap. Yeryüzü insanlığı için en büyük bir gündem, en büyük bir şeref, en büyük bir rahmet kapısıyla karşı karşıya getirildiği bir kitap. Mele-i Â'lâ ile yeryüzünü birleştiren, bütünleştiren, yeryüzünü şereflerin en büyüğüne eriştirmiş bir kitap. Yine:

2,3. "Bunlar, namaz kılan, zekât veren ve âhirete de kesin olarak inanan mü'minlere doğruluk rehberi ve müjdedir."

Bu kitap bir hidâyettir. Kendisine müracaat edenleri, kendi-siyle birlikte olanları, hidâyeti kendisinde görüp ben bununla hidâyeti bulmak istiyorum diyerek bu kitabı eline alanları hidâyet yoluna ulaştıran, mü'minlere yol gösteren, mü'minlere müjdeler veren bir kitaptır bu kitap. Evet bu kitap tüm insanlık için bir hidâyettir. Tüm insanlığı hidâyete, doğru yola ulaştıracak, insanlığın tüm dünya problemlerini çözecek, insanlığı içinde bulunduğu bunalımlardan, aşmazlardan sahili selâmete çıkaracak bir kitaptır. Tüm insanlık içidir onun hidâyet oluşu, ama bu kitaptan herkes aynı şekilde istifade edemeyeceği için, herkes bu kitaba çözüm gözüyle bakmayacağı için elbette

bu kitap sadece mü'minler faydalanabileceklerdir. Çünkü bu kitap hidâyeti kendisinde görmeyen, kendisine müracaat etmeyenler için hidâyet sebebi olmayacaktır.

Ve yine bu kitap ancak kendisiyle birlikte olan mü'minler için müjde kaynağı olacaktır. Peki kimdir o mü'minler? Ne özellikleri varmış onların? Yâni bu kitabın hidâyetine ve müjdesine muhatap olabilmenin, bu kitabın hidâyetine mazhar olabilmenin şartları neymiş? Bakın âyetin devamında Rabbimiz kitabının pek çok yerinde gündeme getirdiği bu hususu şöylece ortaya kor:

Evet bu mü'minler namazı ikâme ederler. Namazı ayağa kaldıran ve hayatlarını onunla düzenleyen insanlardır. Namaza özdeş bir hayat yaşayarak, ya da hayatı namazla ikâme edenlerdir onlar. Namazı, namazla aldıkları mesajı hayatın tüm alanlarında uygulayan insanlardır. Hayata etkin bir namaz, namaza etkin bir hayat yaşayanlardır.

Yine zekâtı da verenlerdir onlar. Mallarında Allah'ı söz sahibi bilerek, onları Allah'ın istediği gibi Allah kullarıyla paylaşmanın kavgasını verenlerdir.

Yine âhirete de yakînen inanan, bu inancını sadece iddia planında bırakmayarak, bilgi planında bırakmayarak eyleme dönüştüren, tüm sözlerine, tüm eylemlerine bu imanın damgasını vuran kimselerdir onlar. Âhireti iki gözlerinin önünde canlı tutarak o günün hesabı konusunda tir tir titreyen kimselerdir. Âhiretteki Allah'ın sorgulamasını gözleriyle görmeden, elleriyle dokunmadan da öte yakîn bir şuur haline getirenlerdir. Kitabımızın pek çok yerinde mü'minlerin bu özellikleri anlatılır. Ve bu kitabın kimler için hidâyet kaynağı ve müjde vesilesi olduğu haber verilir.

Öyleyse bizler bu kitapta Rabbimizin tanıttığı ve istediği gibi mü'minler olmak zorundayız. Yâni tüm tanımları Allah ve Resûlünün tanımladığı gibi anlamak zorundayız. Değilse herkese göre Müslümanlık olmaz. Herkese göre kâfir olmaz. Mü'min kimdir? Kâfir kimdir? Mümin nasıl olmalıdır? Kâfir nasıl olur? bunu belirleyen Allah ve Resûlüdür. Ve işte Rabbimizin tanımlamasına göre mü'minlerin özel-likleri bunlardır.

Mü'min hayatını namazla ayağa kaldıran, hayatını namazda aldığı Allah mesajıyla düzenleyen kişidir. Mü'min Rasulullah efendi-mizin hayatında görüldüğü gibi sürekli namaz eylemini ifa eden bir karakterin sahibidir. Namazını ikâme den bir mü'min iki namaz arasın-daki hayatını da aynen namazdaki gibi Allah'ı büyükleyerek, Allah'a hamd ederek, Allah'ı tesbih edip gündemde tutarak, okuduğu Kur'an âyetleri doğrultusunda bir hayat süren kimsedir. Namazını Allah'ın is-tediği gibi ikâme eden mü'min ırz ve namusunu, iffet ve hayasını koruyan, Allah ve Resûlünün istediği gibi emânetlerine riâyet eden kimsedir. Allah'ın istediği gibi namazını ikâme eden mü'min namazla Allah'tan aldığı mesajı zekât olarak Allah kullarıyla paylaşmanın derdine düşen kimsedir.

Ve yine mü'min gece gündüz âhiretle, âhiretin hesabı kitabıyla iç içe olan kimsedir. Allah için ikâme ettiği namazıyla, o namazında okuduğu Allah âyetleriyle kıyâmeti gözleriyle gören, tüm benliğiyle kı-yâmetin sorgusunu yaşayan, cenneti bilen Ona arzu duyan, cehennemi tanıyan, Ondan Allah'a sığınan kimsedir. İşte bu kitap böyle müminler için hidâyet kaynağıdır ve müjdedir. Ama beri tarafta:

4. "Âhirete inanmayanların yaptıkları işleri kendilerine güzel göstermişizdir; bu yüzden körü körüne bocalarlar."

Âhirete iman etmeyenler, âhireti reddedenler, âhiretin hesabını ummayanlar, gündemlerinde âhiret olmayanlar, Allah'ı, peygamberi, cenneti, cehennemi hesaba katmadan bir

hayat yaşayanlar, yok olup gideceklerine, yaptıklarından ötürü asla hesaba çekilmeyeceklerine inananlar ise; Biz onlara amellerini süslü gösterdik diyor Rabbimiz. Mantıklarını, düşüncelerini, eylemlerini, hayatlarını onlara süslü gösterdik. Buyurun dilediğiniz gibi hükmedin, dilediğiniz gibi yaşayın dedik. Dirilmeme, hesaba çekilmeme mantığına dayalı bir hayatınız sizin için hayat olsun, haydi zanlarınızca bildiğiniz gibi yaşayın dedik. Onlar işte böyle şaşkın, şaşkın, bir körlük, bir sağırlık, bir akılsızlık, bir gaflet içinde bocalar dururlar.

Niçin böyle? Çünkü onlar anlayışlarından, yaşadıkları hayatlarından memnunlar. Yaşadıkları hayat kendilerine süslenmiş. İşte hayat bu dünya hayattır derler. Burada başarılı olursak, burada üstün bir konumda olursak akıllıyız, şerefliyiz diyorlar. Halbuki gerçek akıllılığın, gerçek başarının, gerçek izzet ve şerefin âhirette olduğunu hiç mi hiç bilmezler. Zaman zaman vicdanları, fıtratları onlara bunu hatırlatsa da hemen oradan geçerler, hiç üzerinde durmazlar. Şaşkın, şaşkın derbeder bir vaziyette yuvarlanıp giderler, yok olup giderler.

5. "Kötü azap işte bunlaradır. Âhirette en çok kayba uğrayacaklar da bunlardır."

Âhiretin kötü azabı işte bunlar içindir. Âhirette akla hayale gelmedik büyük zararların içindedirler bunlar. Büyük bir hüsran, büyük bir kayıp yakalamıştır âhirette onları. Önceki özellikleri anlatılan mü'-minler için en büyük başarı, en büyük mutluluk vardır denmişti, bunlar içinse kayıp vardır, zarar vardır, hüsran vardır ve yaşadıkları bu pis hayatın karşılığı olarak cehenneme yuvarlanma vardır. Çünkü bunlar Allah ve Resûlünün istediği bir hayata evet demediler. Öyleyse sen ey Resûlüm:

6. "Ey Muhammed! Şüphesiz, Kur'an'ı, Hakîm ve Alîm olan Allah katından almaktasın"

Muhakkak ki sen Hakîm olan, hikmet sahibi, hâkimiyet sahibi olan, Alîm olan, her şeyin bilgisine sahip olan, bilgisi tam olan, bilgi kendisinden olan bir Allah'tan bu Kur'an'ı almaktasın. Bu kitap işte böyle bir Allah tarafından sana ilka edilmektedir. Hikmet sahibi tek varlık Allah'tır. Bilgi sahibi tek varlık O'dur. Tüm bilgiler ve hikmetler Allah'tandır. Eğer Rabbimiz bu kitabı ve peygamberleri aracılıyla bize bilgisinden, bize hikmetinden sunmasaydı hiç bir şey bilemezdik. Meleklerin Bakara sûresindeki ifadelerini biliyoruz değil mi? Ne diyor-lardı?

"Ya Rabbi! Seni tesbih ve tenzih ederiz! Sen mükemmelsin! Eksiğin yoktur senin! Bizim bilgimiz yok, ancak senin öğrettiğin vardır. "Muhakkak ki her şeyi bilen Hakîm ancak sensin!"
(Bakara 32)

Evet ya Rabbi muhakkak ki Sen en bilensin, en yerli yerince bilensin, tam bilensin, bilgisi tam olansın, bilgisi değişmeyensin, yaptığından geri dönmeyen, pişman olmayansın. Biz hiçbir şey bilmeyiz, ancak senin bildirdiğin kadarını bilebiliriz. Bizim bilgimiz sendendir. Onun için Bizler seni tesbih ve tenzih ederiz.

Bizler de diyeceğiz ki; bizde hiçbir ilim yok ya Rabbi. Ancak senin bildirdiğin kadarını biliriz biz. Senin bildirmediklerini asla bilemeyiz. Melekleri vasıtasıyla Rabbimizin bize sunduğu

bu kulluk bilincini, Rabbimiz karşısında bu acziyet şuurunu hiçbir zaman hatırımızdan çıkarmamalıyız. Her yerde ve her zaman biz bilmeyiz sen bilirsin ya Rabbi demeyi unutmamalıyız. Öyle değil mi yâni? Allah bu bilgileri bize öğretmeseydi biz nereden bilebilirdik? Allah peygamberler göndermeseydi o peygamberler vasıtasıyla bize kendi bilgisinden aktarmasaydı nereden bilebilirdik bu bilgileri?

Evet mü'minlerin özelliklerinin sayıldığı, müminlerin kitabın müjdesiyle müjdelendiği, kâfirlerin de azapla tehdit edildikleri, bu kitabın Alîm ve Hakîm olan bir Allah'tan indirildiği haberlerini aldığımız sûrenin bu ilk âyetlerinden sonra Rabbimiz bizi tarihin önceki dönemlerine götürecek, daha önce bir peygambere inen âyetlerin nasıl indirildiğini anlatarak bizi yasal örneklerimizden Hz. Mûsâ (a.s) la karşı karşıya getirecek:

7, 8. "Mûsâ, ailesine: "Ben bir ateş gördüm; size oradan ya bir haber getireceğim, yahut ısınasınız diye tutuşmuş bir odun getireceğim" demişti. Oraya geldiğinde, kendisine şöyle nida olunmuştu:"Ateşin yanında olan ve çevresinde bulunanlar mübârek kılınmıştır.Âlemlerin Rabbi olan Allah münezzehtir"

Hatırlayın, hani Mûsâ (a.s) ehline demişti ki: Mısırdan bir adam öldürerek kaçan ve Medyen'de, Şuayb (a.s) ın ülkesinde uzun bir süre gizlendikten sonra ailesiyle birlikte tekrar ülkesine, Mısır'a dönüşü esnasında vukua gelmiş bir hadiseyi anlatıyor. Mûsâ (a.s) çölde yolunu şaşırmış ve nereye gideceğini, ne yapacağını bilmez bir vaziyette soğuğu şiddetli bir gecede ehline, yanındaki ailesine diyor ki: Siz burada durun, beni bekleyin, ben bir ateş gördüm. Bu ateş bana hoş görünüyor, ben ona ünsiyet ettim. Ben size ondan bir parça getireyim, size ondan bir haber getireyim. Yâni belki orada bize rehberlik edecek bir şey bulurum diyor. Ondan size bir kor getireyim ki onunla ısınırsınız, rahatlarsınız diyerek eşi ve çocuklarını orada bırakarak ateşe doğru gider.

O ateşe yaklaşır, ateşle karşı karşıya kalır. Ateş dağın üzerindeki bir ağaçtan gelmektedir. Orada kendisine nida edilip seslenildi ki hem o ateş, hem de o ateşin etrafı mübârektir. Ey Mûsâ sen bereketli bir yerdesin. Mübârek bir mekândasın. Sen kutsal bir vadidesin. İkram olunmuş bir yerdesin der bir ses. Âlemlerin Rabbi olan Allah noksan sıfatlardan münezzehtir. Böyle kendisine seslenilen Mûsâ(as) o anda nerede olduğunu, nasıl bir şeyle karşı karşıya bulunduğunu anlayamadı. Ama işte Rabbimiz Ona nida edip sesleniyordu. İşte Rabbimiz kuluna kendisini anlatıyor, kendi zatını anlatıyordu. Ona o anda bulunduğu yerin kutsal bir yer olduğunu, bulunduğu makamın mübârek bir makam olduğunu bildiriyordu.

Allah'ın yaktığı hem o ateş mübârek, hem o ateşin çevresindeki vâdiler mübârek, dağ mübârek, Tûr mübârek, mukaddes Tuva vadisi mübârek. Tüm bu mübâreklerle mübârek olan Mûsâ (a.s) iç içedir. Böyle mübârek bir ortamda, mübârek bir makamda Allah'ın el-çisi Mûsâ (a.s) geceleyin böyle bir nidayla, bir sesle irkilmektedir.

9. "Ey Mûsâ! Gerçek şu ki, Ben, güçlü ve Hakîm olan Allah'ım"

Ey Mûsâ, Ben Allah'ım! Ben Azîz ve Hakîm olan Allah'ım! Ben izzet ve şerefli olan Allah'ım! İzzet ve şeref tümüyle kendisine ait olan Allah'ım Ben! Hikmet sahibi olan, hâkimiyet sahibi olan, egemenlik kendisine ait olan Allah'ım Ben! İntikam sahibi olan Allah'ım Ben! Şerefli olan, şerefli kılan Allah'ım Ben! Dilediklerini izzet ve şerefe ulaştıran Allah'ım Ben! Doğru hüküm veren ve hükmünü uygulayan Allah'ım Ben! der bir ses Mûsâ (a.s)'a. Bu ses Allah'tandır. Çünkü bu sözü Allah'tan başka hiç kimse söyleyemez. Öyle değil mi? Allah'tan başka Azîz, O'ndan başka Hakîm var mı? Allah'tan başka izzet ve hikmet sahibi, intikam ve hüküm sahibi, hikmet ve

egemenlik sahibi kim var? O'ndan başka kim diyebilir bunu? O'ndan başka kim ben Azîzim diyebilir? O'ndan başka kim ben Hakîmim, hâkimiyet bana aittir diyebilir?

10-12. "Değneğini at!" Mûsâ, değneğinin yılan gibi hareketler yaptığını görünce, arkasına bakmadan dönüp kaçtı. "Ey Mûsâ! Korkma; Benim katımda peygamberler kork-maz; yalnız haksızlık eden bunun dışındadır. Kötü hali iyiliğe çeviren kimse bilsin ki Ben şüphesiz bağışlarım, merhamet ederim. Elini koynuna sok, Firavun ve milletine gönderilen dokuz mûcizeden biri olarak kusursuz, bem-beyaz çıksın. Gerçekten onlar yoldan çıkmış bir millettir."

Asanı bırak, Asanı at. Hangi Asadır bu Asa? Mûsâ (a.s) nın Medyen'de Şuayb (a.s) ın koyunlarına çobanlık yaptığı on yıllık dö-neminde elinden bırakmadığı bir asadır bu. Kupkuru bir ağaç parçasıdır bu Asa. On yıl boyunca elinde taşıdığı, kullandığı ama kendisinde o güne kadar başka asalara göre hiçbir farklılık görmediği bir asa. İşte orada Rabbimiz elçisi Mûsâ (a.s)'a diyor ki: Ey Mûsâ asanı yere bırak. Mûsâ (a.s) Onu yere bırakınca bir de ne görsün asa hareket etmeye başladı tıpkı kıvrak, hızlı hareket eden bir yılan gibi. Küçük bir yılan gibi hareketlenmeye başladı.

Çok görkemliydi. Yâni aslında büyük bir ejderha gibiydi ama hareketlilikte sanki küçük bir yılan çevikliği sergiliyordu. Evet evet Mûsâ (a.s) nın gözlerinin önünde elinde taşıdığı on yıllık asa şu anda bir yılana dönüşmüştü. Mûsâ(as) korktu ve arkasına bakmadan geriye doğru kaçtı. Gördüğü bu manzara karşısında şaşkınlığa düşen Mûsâ (a.s) ne yapacağını bilemedi ve kaçtı. Gerçekten de çok garip bir durum. Bir gece vakti uzakta gördüğü bir ateşe doğru gidiyor, ağaçtan çıkan bir ateş, sonra bir nida, bir ses, sonra o sesin istediği gibi asa yere bırakılıyor ve elindeki asa birdenbire bir yılana dönüşüyor.

Ve bu harikulade manzara karşısında Mûsâ (a.s) nın korkup kaçıyor. Ve yine bir ses, ey Mûsâ korkma, korkmana, kaçmana ge-rek yok diyor. Çünkü Benim huzurumda, Benim katımda elçilere korku yoktur. Sen korkmayacaksın, çünkü Sen elçilerden olacaksın. Ben seni korumam altında tutuyorum der Rabbimiz. Sen hiç korkma. Ama kim zalim olursa işte korkacak olanlar onlardır. Zalimlerin korkmaya hakkı var, zalimler korksun Benden. Ama kim de kötülükten sonra iyiliğe yönelirse, kötülük içinde yaşadığı hayatını iyiliğe doğru döndürürse Ben onlar için Ğafûrum, bağışlayanım.

Evet böyle bir gece vakti, soğuğu şiddetli bir gece yolunu şa-şırmış bir Müslüman Mûsâ (a.s) eşi ve çocukları bıraktığı yerde ken-disini bekliyorlar. Ateşe yaklaşacak, orada kendisine bir ses gelecek, o sesle irkilecek, elindeki asayı yere bırakacak ve bir anda asa yılan olacak. Korkup kaçacak, arkasından kaçma diye bir ses Onu uyaracak, elçilerin korkmalarına gerek olmadığına dair bir müjde alacak. Ve arkasından kıyâmete kadar bir tevbe yasası konulacak. Sonra kötülük yapanlara azabı gelecek. Ama kötülük işleyip dururlarken bundan vazgeçip iyiliğe yönelenler için de bir bağışlanma gündeme getirilecek. Bundan sonra Rabbimiz şöyle buyuruyor:

Ey Mûsâ elini koynuna sok ki bir hastalık olmaksızın bembeyaz çıksın. Dokuz âyetle birlikte Firavun ve toplumuna git. Muhakkak ki onlar fâsık, itaatten çıkmış, günâhkâr, Allah'a isyan eden bir kavimdir. Öyleyse ey Mûsâ, haydi sen bu dokuz âyetle, bu dokuz mûcizeyle Firavun ve kavmine git ve onları uyar. Onlar günâhta ileri gitmiş bir toplumdur. Git ve onları uyar ki akılları başlarına gelsin.

Evet Rabbimiz Firavun ve azgın toplumu tarafından yüzyıllardır köleleştirilmiş, her şeylerini kaybetmiş köle bir Müslüman topluma, İsrâil oğullarına özgürlüğün habercisi olarak, kurtuluş muştusu olarak Kutlu bir elçisini, Mûsâ (a.s)'ı gönderiyor bu âyetlerle. Ve gerçekten de o kutlu elçinin mücadelesi zorlu olacaktı. Firavun ve topluyla kavgası zorlu olacaktı. Hem Firavun oğullarıyla, hem de yıllar yılı köleleşip her şeylerini kaybetmiş bir toplum olan, özgürlüğe susamış bir toplum olan İsrâil oğullarıyla uzun ve yorucu bir mücadele içine girecekti. Bir taraftan azgın Firavun oğullarını uyarırken, diğer taraftan kölelik ruhlarına sinmiş İsrâil oğullarını köle olmadıklarına ikna edecekti. Yâni alınlarına kölelik damgası vurulmuş bu insanların kölelik yazgısını kazımak, silmek kolay olmayacaktı. Firavun ve sisteminin zulmü altında bu insanlar her ne kadar özgürlüğe susamış olsalar da kölelikten de memnundular. Çünkü onları bu hayata mahkum etmiş güçlü bir sistem, güçlü bir devlet vardı.

Allah'ın elçisi Mûsâ bunlarla baş edecekti. Zâhiren bakıldığı zaman Mûsâ (a.s) nın başarı şansı hiç yok gibiydi. Ama sonuç Al-lah'ın elindeydi. Matematik hesabına göre Mûsâ (a.s) nın hiç bir şansı yok gibiydi ama Allah hesabına göre bu iş çok kolaydı. Başka sûrelere de baktığımız zaman görürüz ki Allah desteğindeki Mûsâ (a.s) nın başarılı olduğuna şahit oluyoruz. Büyük irade kulu ve elçisi Mûsâ (a.s)'ı başarılı kılmıştır.

13, 14. "Âyetlerimiz gözlerinin önüne serilince: "Bu apaçık bir sihirdir" dediler. Gönülleri kesin olarak kabul ettiği halde, haksızlık ve büyüklenmelerinden ötürü onları bi-le bile inkâr ettiler. Bozguncuların sonunun nasıl olduğuna bir bak!"

Ne zaman ki, onların gözlerini açıp akıllarını başlarına getirecek âyetlerimiz Firavun ve kavmine geldi, dediler ki bu apaçık bir sihirdir. Alçaklar kendilerine kendilerini diriltecek Allah âyetleri gelince diyorlar ki bu apaçık bir sihirdir. Yâni kendileri ülkeyi sihirle yönetsinler, Allah yasalarından, Allah sisteminden habersiz beşer sistemleriyle, insan düşünceleriyle yönetsinler, insanları kendi büyüleriyle aldatsınlar, beyazı siyah siyahı beyaz göstersinler, hakkı bâtıl bâtılı hak göstersinler, adâleti zulüm zulmü adâlet göstersinler, köleliği özgürlük özgürlüğü kölelik göstersinler sonra da kendi yanılgılarına peygamberi de ortak etsinler. Allah yasalarıyla, Allah âyetleriyle gelen bir peygambere sihirbaz desinler. Bunun yaptığı iş sihirdir desinler. Ve yıllar sonra aynı mantıkla bir Allah elçisine, Muhammed (a.s)'a da aynı şeyleri söylesinler.

Evet ey Mûsâ sen apaçık bir sihirbazsın, bu getirdiklerin de apaçık bir sihirden başka bir şey değildir dediler. Ve böylece gönülleri kesin olarak kabul ettiği halde, haksızlık ve büyüklenmelerinden ötürü onları bile bile inkâr ettiler. Bozguncuların sonunun nasıl olduğuna bir bakıverin diyor Rabbimiz.

Dâvûd ve Süleyman (a.s) lardan söz edilecek. Süleyman(as) çok farklı bir durumu var. Kuşlar var ordu olarak, cinler var ordusu. Birilerini bağlamış, birilerini yola koymuş, böyle farklı bir peygamber. Gidiyorlar Yemenden bir şeyler getiriyorlar veya mektubunu Yemene götürebiliyorlar, ya da Yemendekini dizinin dibine getirebiliyorlar, saltanatı tüm dünyaya takdim ediliyor, yâni değişik bir ortam, değişik bir iş.

Bir insan her ne kadar kıyâmete kadar Süleyman (a.s) ın sal-tanatına erişemeyecek idiyse de Allah bazılarına çevresine göre Süleyman saltanatını verebilmiştir. Yâni şu bizzat Süleyman (a.s) ın saltanatı kimsede olmayacak. Kimseye vermiyor da Allah onun gibisini, ama çevresine göre kimilerinin saltanatı Süleyman (a.s) gibi olabilir. Onların şımarıklaşmaması, haddini bilmesi, bunu ona veren Allah'ın sadece ona vermediğini unutmaması, kendisinden önce

de birilerine hem de peygamber olarak lütufta bulunduğunu unutmaması gerektiğini anlatmak üzere galiba Süleyman (a.s) hadisesinden söz edilir.

Süleyman (a.s) la ilgili Kur'an'da işte bir bu sûrede bilgiler var, başka sûrelerde de bilgiler var. Devlet planında etkinliğinin, hegemonyasının veya İslâm'ın, kulluğun uygulanırlılığının gösterildiği bir peygamberin hayat hikayesidir. Nuh (a.s) daha çok ezilmişlerin peygamberi, çevresinde rezil rüsva insanlar karşısında horlananların, za-yıfların peygamberi. Hud (a.s), ya da Lût (a.s) hanımı belki iki kızı ile o bölgeden çıkması emrolunan, geri kalanların tümünün helâk edildiği bir toplumun peygamberi. Kimi yok, kimsesi yok, gücü yok, kuvveti yok gibi görülen bir peygamber. Ama Dâvûd (a.s) öyle değil. Hele Sü-leyman (a.s) hiç öyle değil. Süleyman (a.s) kendi döneminin daha güçlü, daha kuvvetli bir peygamberi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yâni eğer biz de böyle imtihan olunursak bunu asla unutmayalım içindir bu. Genel mânâda sûrenin bize verdiği budur. Bir de kendimizi illa da Süleyman(as) gibi güçlü farz etmemizin mânâsı yok, eğer birilerine göre öyleysek kendimizi Süleyman bilelim. Meselâ cebinde beş bin lirası olmayana göre senin cebinde yüz bin lira varsa ondan yirmi kat daha zenginsin demektir. Hele bir milyonun varsa kat be kat zenginsin demektir.

Atımız olabilir, arabamız olabilir, saltanatımız olabilir, girişimiz çıkışımız, imkânımız fırsatımız olabilir. Bütün bunlar karşısında şımarmanın mânâsı yok. Allah bize farklı nîmet vermiştir, bu nîmetleri Allah'a şükürde kullanacağız, Mevlâ bize bunu anlatıyor diyeceğiz.

15. "Andolsun ki, Dâvûd'a ve Süleyman'a ilim verdik. İkisi "Bizi mü'min kullarının çoğundan üstün kılan Allah'a hamd olsun" dediler."

Dâvûd'a ve Süleyman (a.s)'a ilim verdik. Onların hali şöyleydi, şöyle demeleri vardı onların. Diyordular ki Elhamdülillah! Allah'a ham-d-ü senâlar olsun ki o Allah bizi mü'min kullarından pek çoğunun üzerine tafdıyl etmiştir. Ne demek pek çoğunun üzerine? Yâni dikkat ederseniz mü'min kullarının tamamına, hepsine değil de pek çoğuna diyorlar. Elbette diğer peygamberler de vardı, bir de onlar herkesin zamanında yaşamamıştılar. Kendi zamanlarında yaşayan bütün mü'-minlere Allah tarafından tafdıyl edildiler ve bittiler.

Fazlullah'ı Bakara 64 ile anlıyoruz:

"Eğer Allah'ın size nîmeti ve rahmeti olmasaydı muhakkak hüsrana uğrayanlardan olurdunuz."

(Bakara 64)

Allah'ın rahmeti ve fazlı olmasaydı size ey İsrâil oğulları siz hüsrana uğrayanlardan olurdunuz âyetindeki Fazlullah Allah'ın peygamber göndermesi, ya da peygamberlerin arka arkaya görevle İsrâil oğullarına gitmesi mânâsınaydı. Evet tekrar tekrar size Peygamberler göndermeseydi işiniz bitikti.

Dikkat ederseniz burada hamd kelimesine gavl tabir edilmiş, yâni elhamdülillah dediler denilmiştir. Bu elbette İslâm'ın kuralıdır. Hamd dille yapılır şükür de amalle yapılır biliyorduk. Sûrenin ilerde gelecek olan âyetlerinden birinde de diyordu ki Allah:

Elhamdü lillah de! Bir başka âyette de deniliyordu ki:

"Ey Dâvûd ailesi! Şükredin! Kullarımdan şükredenler pek azdır."

(Sebe' 13)

Ey Allah'ın pek çok nîmetlerine ulaşmış Dâvûd ailesi Rab-binize şükredin. Rabbinizin size verdiği nîmetleri Rabbinizin razı o-lacağı yerde kullanarak, Rabbinizin razı olacağı bir hayatı yaşayarak, Hayatınızı o hayatın sahibinin yolunda kullanarak, dünyanızı, hayatınızı, canınızı, malınızı, zamanınızı, imkânlarınızı, fırsatlarınızı onları size verenin yolunda harcayarak Rabbinize şükredin. Yâni Allah size hangi nîmeti vermişse o nîmet cinsinden infakta bulunarak şükredin Rabbinize. Hayatı onu size veren Allah'ın istediği biçimde yaşayarak, geceyi ve gündüzü onu size lütfeden Allah yolunda kullanarak, aklı fikri, bilgiyi onu verenin razı olduğu yerlerde kullanarak, zamanı onu verenin razı olduğu yerde kullanarak, Allah'ın rızasını tahsilde harcayarak Rabbinize şükredin.

Evet diyor ki Rabbimiz ey Dâvûd oğulları şükür ameli işleyiniz! Yâni şükrederek amel ediniz, ya da amelinizi şükür olsun için yapınız denilmişti orada, burada da anlıyoruz ki "Elhamdülillah" deniyor. Elhamdülillah denmesi elhamdülillah denilecek bir hayata mühür basılması anlamına gelecektir. Yâni bir kişi Allah'a hamd edeceği bir hayatı yaşar ve sonra da der ki: Elhamdülillah.

Demek ki elhamdülillah hayatın İslâmlaşmasının adıdır. Hani içki içer üzerine de elhamdülillah diyemezdi ya kişi. İçkisiz bir yemek yer, komşularıyla yer, açlarla yer, israfsız yer, acıkmadan oturmaz, doymadan kalkar, yâni Allah ne tür bir yemek modeli tarif etmişse onu öylece yapar ve sonunda da der ki elhamdülillah. Yâni bu söz Yunus sûresindeki:

“Onların dualarının, dâvâlarının sonu da: "Âlem-lerin Rabbi Allah'a hamd olsun" dur.”

(Yunus 10)

Evet mü'minlerin dâvâlarının sonu Âlemlerin Rabbine hamd etmektir, elhamdülillah demektir. Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Hamd sadece Allah'ın hakkıdır. Dünyada iken Müslüma-nın ilk ve son işi, ilk ve son ve sözü işte budur. Dünyada sözünü dinleyerek, yasalarını uygulayarak Rabbine hamd eder mü'min. Dünyada hatırını her şeyin ve herkesin hatırından üstün tutarak Rabbine hamd eder mü'min. Dünyada Rabbinin istediği biçimde bir hayat yaşayarak Rabbine hamd eder. Arzularından, emirlerinden razı olarak O'na ham deder. Yâni mü'minin işi gücü, derdi gamı budur.

Müslüman bu dünyada Öyle bir hayat programı yaşar ki işte onun üzerine de elhamdülillah denebilir. Bu programın başında bismillah olacak, yâni Allah adına yapılacak bu iş. Ya Rabbi ben bunu senin namı hesabına yapıyorum, sen dedin diye yapıyorum, sen bunu benden istemeseydin ben bunu yapmazdım diyeceğiz, ondan sonra da diyeceğiz ki elhamdülillah. Böyle bir hayatı bana lütfettiğin için elhamdülillah. Evet işte Dâvûd ve Süleyman (a.s)'lar diyorlar ki:

Bizi mü'min kullarının çoğundan üstün kılan Allah'a hamd olsun. Lâkin bunlar henüz öyle bir amel de işlememişlerdi. Ama biliyoruz ki ilim zaten ameli gerektiriyordu da ondan dediler bunu. Meselâ bir adam herhangi bir konuda bir şeyler bilecek, ama o bilgiyi o konuda amele dönüştürmeyecek bu mümkün değildir. Meselâ adam ezan okununca vaktin girdiğini bilecek, vakit girince abdest alıp namaz kılması gerektiğini bilecek, abdestin nasıl alındığını, namazın nasıl kılındığını bilecek ve adam bu işi yapmayacak bu mümkün değil. İlim değildir bunun adı. İlimdir de, bu ilmi zan haline getiren ikinci galip bir ilim vardır onda. Yâni adam içkinin zararını bilecek, içilmemesi gerektiğini bilecek, içilince şöyle olacağını bilecek ama buna rağmen yine de içerse, o zaman her şeye rağmen içilebileceğine dair bir bilgi vardır onda. İşte bu bilgi onda amel haline dönüşünce ötekisi zan haline geliveriyor demektir.

İslâm'a göre bilgi ikiye ayrılır:

1- Şu Türkçe'de zan dediğimiz bilgi, hayatla, hakikatle, gerçekle mutabakatı olmayan bilgi. Yâni hayata intibakı olmayan, kişiden amel istemeyen bilgi.

2- Bir de ilim dediğimiz hayatla hakikatle mutabakatı olan bilgidir. Yâni hayatla birleştirilmesi gereken bilgidir. Onun içindir ki kitabımızın her neresinde ***"İ'lemu"*** denilince, bilin ki demek değildir bunun mânâsı. **Bu bilgiye göre amel edin** demektir. Yâni hayatınızı bu bilgiye göre düzenleyin, bu bilgiyi hayatınıza aktarın, hayatınızı bu bilgiyle düzenleyin demektir. Allahu Zül Celâl Dâvûd (a.s),a ve Süleyman (a.s)'a ilim verdiyse onlar bu ilimle hayatlarını düzenlediler ve dediler ki:

Yâni bize ilim verdi de Allah, bizi ilimle tafdıyl etti değil, bizi pek çok mü'min kullarından üstün kıldı değil, bize ilim verdi de Allah biz de o ilimle iman ettik, biz bize verilen o ilimle hayatımızı düzenledik de Allah bizi bununla tafdıyl etti demektir bunun mânâsı. Değilse mücerret bilgi insanı hiçbir zaman tafdıyl etmez, üstün kılmaz, üstün edecek de değildir. Çünkü Ebu Cehil de bilgiliydi biz onu biliyoruz. Hattâ İblisin bildiği çok daha kesin. Yâni bu âyetle sabittir. İblis Allah'ı da biliyor, Allah'tan korkulması gerektiğini de biliyor, âhireti de biliyordu ama bu bilgi ona hiçbir şey kazandırmadı. Ya da Firavunun bilgisini hatırlayın.

Peki Hz. Süleyman'la Dâvûd (a.s) un ilmi neydi? Tefsirlere bakın, Elmalıya bakın, ama özetin özeti bir bilgi vermemiz gerekirse size şunları söyleyelim: Bu öyle bir bilgiydi ki bu bilgiyle onlar kendileri ve Allah, kendileri ve mahlukât, kendileri ve insanlar, kendileri ve mevcudat arasındaki diyalogu kurabiliyordular. Bu ilimle kendilerinin varlık âlemindeki yerlerini bulmuş ve bu yerin diğer varlıklarla diyalogunu kurabilmişlerdi. Benim anlayabildiğim budur bundan.

Zaten peygamberlere verilen ilim bir mânâda da hikmetin mânâsı olacaktır. Yâni hikmet nerede nasıl hareket edeceklerini konuşma olarak, ölme olarak, öldürme olarak, ya da tavır ve davranış olarak ne yapmaları gerekeceğini bilmeleri mânâsınadır. Yâni hayatı Allah'ın istediği biçimde değerlendirme ve yaşama bilgisi. Allah'ın verdiği ilim budur işte. Yâni hayat programı ilmidir, hayatı anlama ilmidir. Yâni onlar hangi hayatı yaşayacak idiydiyse öyle bir hayatın bilgisi verilmiştir. Meselâ Süleyman (a.s)'a verilen hayat bilgisi elbette Nuh (a.s)'a verilmemişti. Lâzım da değildi zaten Ona. Bir karıncanın konuşmasını anlaması gerekmiyordu Onun, çünkü öyle bir sorumluluğu yoktu, öyle bir hayat programı yoktu Onun.

Süleyman (a.s)'la birlik Dâvûd (a.s)'a verilen bu ilim biraz da siyasal platformda bir etkinlik bilgisi de oluyor. Bunu nerden çıkardım? Kur'an'ın tümünde anlatılan Dâvûd ve Süleyman'dan çıkarıyorum. Yâni onlara bu ilim verilmiş ki idareciliği bilmişler, yöneticiliği bilmişler, devleti idare etmeyi bilmişler, ya da saltanatı yürütebilmeyi bilmişlerdir. Dâvûd (a.s) un da ayrıca bir otoritesi vardı devlet planında. Dağlar, taşlar, kuşlar, kurtlar Onunla beraber tesbih ediyordular.

Yine Sâd sûresinin beyanına göre ***"faslel hitap"*** vermiş Allah Dâvûd (a.s)'a. Ayrıştırıcı bir söz özelliği. Her şeyi hall u faslediyor tamam işi bitiriveriyor. Ama bazen öyle bir bitiriyor ki onun bitirimine müdahale ediyor Süleyman (as), bazen onunki daha doğru çıkıyor. İşte iki kardeş geliyor çocuğu ortadan kessek filan diyor, kadınlardan biri olmaz istemem diyor o zaman çocuğun onun olduğuna karar veriyor gibi.

Fasl el' hitap konusunda Sâd sûresinde anlatılan şu: İki kişi geliyor hasmani, biri diyor ki işte benim bir tane dişi koyunum vardı, bunun da doksan dokuz tane koyunu vardı. Bu adam

benim o bir tek koyunumu da kendi koyunlarının içine katmaya çalışıyor. Ve tartışmada beni yendi ve o bir tek koyunumu da alıp kendi koyunlarının içine kattı diyor. Dâvûd (a.s) diyor ki ya Rabbi! Ben bunu kendi kafamdan yapmadım, sen bana makam verdin, mekân verdin, sen güç verdin diyor ve hükmü konusunda Allah'a şükrediyor. Kimileri diyorlar ki bu doksan dokuz kadındır, şöyle şöyle olmuştur.

Hayır bu doksan dokuz koyundur. Yâni burada kapitalist sistem anlatılıyor. Kapitalizmin devlet planında tenkididir bu. Adam iş yeri açıyor, doksan tane işçi çalıştırıyor on milyon onlara veriyor, yüz on milyon kendisi alıyor. Hattâ beş yüz milyon. Sonunda o işçisinin on milyonunda gözü oluyor adamın, allem ediyor, gallem ediyor, kampanya diyor, yeni çeşit diyor, sana göre diyor, kendi yer diyor, filan ediyor ve onlara verdiği o on milyonu da çarpmaya çalışıyor ya işte bu anlatılıyor burada.

16. "Süleyman Dâvûd'a vâris oldu: "Ey insanlar! Bize kuş dili öğretildi ve bize her şeyden bolca verildi. Doğrusu bu apaçık bir lütuftur" dedi."

Süleyman, Dâvûd'a vâris oldu. Nesi vardı Dâvûd'un da vâris oldu? İlmi vardı, tamam işte ona vâris oldu. Başka nesi olabilecekti Dâvûd peygamberin? Malı mülkü olamazdı ki. Çünkü onlar biliyorlardı ki peygamberlerin geliş sebebi oydu ki mülk Allah'ın. Bunu ortaya koymak için geliyorlardı Allah'ın elçileri. Bu iş benim, bu mal benim, bu mülk benim, bu saltanat benim, ben mâlikim, ben Hakîmim, ben asarım keserim, değildi onların derdi. Zaten peygamberin geliş gâyesi mülkü Allah'a ait kılmak içindi. Dolayısıyla Süleyman (a.s) ın Dâvûd'a vâris olması ilme vâris oluşudur veya Onun pozisyonuna, görevine, Risâlete vâris oluşudur. Onun arkasından hemen peygamber olmuştur demektir bunun mânâsı.

Süleyman (a.s) Dâvûd (a.s) un 9 çocuğundan ya da 19 çocuğundan birisiymiş.

Dâvûd (a.s) dedi ki ey insanlar biz kuş mantığını öğrendik, bize kuş mantığı öğretildi. Ayrıca her bir şeyden de verildi bize. Hani bize fazl-u kerem vermişti ya Allah işte o budur dedi. Bu bir faziletti, tafdıliyetti, üstünlüktü, işte o budur dedi. Her bir şeyden verilmişti onlara. Neydi bu her bir şey? Ona lâzım olan her bir şey. Devre özel, döneme yönelik, zamana yönelik her bir şey. İnsanları idare edecek her bir şey, her bir bilgi verilmişti ona, bir de kuşların mantığı öğretilmişti. Kuşların mantığı.

Ya da kuşların varlık mantığı. Kuşların birbirlerine mesaj ilet-me mantığı öğretildi denmiş. Kuşların hayat programlarını öğrettik demektir. Kuşların bu varlık sebebiyle yaptıkları hareketlerinin insana yansıyan bölümünü öğrendik demektir bu. Yâni kuşların hayatını kuşça öğrendik değildir tabii mânâ. İçlerinden bir kuş olarak anladık değil, onların kuşça hayatlarını dışardan bir insan olarak kavrama yetkisi verildi bize demektir bu.

Şehbender zade Filibeli Ahmet Hilmi denilen bir adam Amak-ı hayal diye bir kitap yazmış. Vahdet-i vücutçu filan bir adam da ama kitabında çok hoş açıklamaları var. Bir bölümü de şöyleydi: Karınca gözüyle, burada da karıncalardan söz edileceği için bir giriş olsun. Karınca gözüyle bir olay anlatır.

Büyük bir meydanda milyonlarca insan çalışmaktadır. Gidenler, gelenler, yürüyenler, koşanlar var. Derken üzerlerine kapkara bir bulut gelir. Sonra tehlikeyi sezinleyen bir anons duyulur. Dikkat! Dikkat! Müthiş bir bulut geldi! Az sonra korkunç bir yağmur gelecek, herkes başının çaresine baksın! Meydanda bir koşuşturma, bir telaş başlar ve hemen arkasından bardaktan boşanırcasına bir yağmur iner ki, evler yıkılır, yollar kaybolur, ve sonunda on binlerce ölü, yüz binlerce yaralı. Ama üzülmeyin, bunlar insan değildir. Bunlar karıncalardır. Bir yemci dükkanının kenarında milyonlarca karınca yuvalarına buğday taşımakla meşgulken üzerlerine yem almak için gelen bir at arabası park eder. Üzerlerine müthiş bir bulutun geldiğini zanneden

karıncalarda bir telaş başlar. Ve nihâyet at görevini yapar ve üzerlerine işeyiverir. Evleri yıkılır, yolları kaybolur, binlerce ölü, yüz binlerce yaralı meydanda gelir. Atın bir bardak idrarı karıncalar dünyasında Nuh tufanı oluverir.

Tabii şu anda küçüldükçe küçülmüş, âdeta karıncalaşmış insanlar için de A.B.D nin bir bardak idrarı, Avrupa'nın bir kaşık idrarı da sanki Nuh tufanı kadar korkunç bir tehlike halini almıştır. Korkuyor karıncalaşmış insanlar onlardan. Evet karıncalar dünyası böyledir. Ama bu olaya insan gözüyle bakınca işte alt tarafı bir at, ondan sadır olan basit bir idrar. İşte Allahu âlem ***Mantık ut tayrı*** anlamak bu oluyor yâni benim anladığım. Eğer bizde olaylar hakkında o olayın mantığını kavrama istidadımız yoksa karıncaların o olaya baktığı gibi bakıyoruz demektir.

Peki bunu bize de verdimi Allah? Elbette Allah bunu bize de verdi. Tamam Süleyman (a.s)'a yüzde yüzünü verdi, yüzde beş yü-zünü verdi, yâni onu olduğu gibi anlama imkânı verdi, ama bize de olayların mantığını böyle bir kavrama imkânı verdi ki galiba buna İslâm literatüründe **feraset** denir. Rasulullah efendimizin bu hususu anlatan bir hadisi vardı: ***"İttegu firasetel mü'min, feinnehu yenzuru binurillah"***

Şeklinde tenkit edilen, zayıf denilen, hakkında laf edilen bir hadis. Eğer hadisse bu meseleyi şöyle anlatır: Mü'minin ferasetinden sakının çünkü o Allah'ın nûruyla bakar değildir mânâ. Aman ha mü'-minin ferasetinden sakının, aman uzak durun ondan, çekinin, sakının değildir mânâ. "Mü'minin ferasetine baş vurun, mü'minin ferasetiyle yol bulun, yolunuzu mü'minin ferasetine danışarak bulun" demek daha güzel olacaktır. Evet mü'mine danışın, mü'min ile beraber olun, yo-lunuzu ona sorun, onu ferasetinden istifade edin, çünkü o Allah'ın nûruyla bakar.

Allah'ın nûru kitaptır. Bu kitapla olaylara bakan kişinin bakışı keskindir. Görüşü İsâbetlidir. Kararı doğrudur. Çünkü bu kitabı tanıyan mü'min olaylara güzel bakar ve ne yapacağını bilir. Çünkü olaylara Allah'la bakınca gündemde Allah'ın gücü vardır ve en güçlü odur, Allah'ın bilgisi vardır ve en bilen O'dur. Ama bir hafta boyunca Allah'ın kitabıyla ilgisi kesilmiş ve şeytanların haber programlarına esir olmuş bir mü'min düşünün. O her şeyden sakınacak, her şeyden korkacak ve ne yapacağını şaşıracaktır. Aman geldi geliyorlar, gitti gidiyorlar, vurdu vuruyorlar, yakaladı yakalıyorlar diye sanki Allah'ı diskalifiye eden haberlerin kulu ve kölesi olacaktır. Gerçekten şu anda Allah'la, Allah'ın kitabıyla ilgisi kesik ama Tv programlarına kendisini teslim etmiş insanlarda bu korkuyu, bu tedirginliği çok açık görüyoruz. Çünkü hadiselere Allah'ın nûruyla bakamayan insanın sonu budur.

Bizler şu anda kuşların dilinden filan anlamıyoruz, ama kuşların çevremizde bize vermek istediği mesajı anlamak var bizde. İşte benim anladığım feraset de budur. Yâni Allah görüntülü âyetler grubu olarak güneşi, ayı, yıldızları, kuşları bizim önümüze sermiş. Gözümüzle algıladığımız bu âyetlerden bir şeyler çıkarmak var bizde ve işte bu bizim ferasetimizdir. Ama onların aslını anlamak ise sadece peygambere verilmiştir diyoruz.

17. "Süleyman'ın cinlerden, insanlardan ve kuşlardan müteşekkil olan ordusu toplandı. Hepsi toplu olarak gidiyorlardı."

Hz.Süleyman'ın orduları, cinlerden, insanlardan, ve kuşlardan müteşekkil hepsi ortaya toplandı ve düzenli, düzenli sevk olunuyorlar, yönetiliyor.

18. "Sonunda, karıncaların bulunduğu bir vadiye geldiklerinde bir karınca: "Ey karıncalar! Yuvalarınıza girin, Süleyman'ın ordusu farkına varmadan sizi ezmesin" dedi."

Hattâ bu teftiş yürüdü de, böyle grup grup, öbek, öbek, yer yer, cenah, cenah bu ayarlama işi yürütüldü de, hareket yapıldı da hattâ Neml vadisine geldiler. Neml vadisi, karınca vadisi demek belki biraz daha abes olacak. Çünkü âyet-i kerîmede ***"Vadin Neml"*** denilmişse, bir de mekân olarak anlatılmışsa o zaman bunun Türkçeleştirilmesinin anlamı yoktur. Vadin -Neml, Neml vadisi demektir. Meselâ İstanbul'a gelen kimi turistlere Kasımpaşa'yı, "general kasım" diye tercüme edenler oluyormuş çok garip bir şey oluyor yâni bu iş. Kasımpaşa, Kasımpaşa'dır. Burada da Vadin Neml, Neml vadisidir yâni başka bir şey olmaz. Böylece tercüme edilmelidir. Yerdir, mekândır tamam. Neml vadisi.

Tîn sûresinin başındaki yemin de böyledir:

"İncir ve zeytine andolsun, Andolsun Sina dağına, Andolsun bu güvenli Mekke şehrine ki:"

(Tîn 13)

Sûrenin başındaki bu yeminlerle kast edilen zeytin ve incir değildir. Anlayabildiğimiz kadarıyla bu zeytin ve incirle kast edilen iki bölgedir. İncir bölgesi ve zeytin bölgesi. Hani Türkçe'de kullanılır. Demin Amasya'yı dedim. Meselâ Waşinkton derken portakal kast edilir. Waşinkton aslında bir şehir, bir bölgedir. Ama portakalın adı söylenirken Waşinkton olarak söylenir ya işte buradaki incir ve zeytin de bu mânâdadır. Birisi Tîn bölgesi diğeri de zeytin bölgesidir. Birisi Şam di-yarıdır, ötekisi de Filistin diyarıdır. Oradaki peygamberlere atıfta bulunmak için Rabbimiz incir ve zeytinden söz ediverdi. İşte buradaki Vadin Neml ifadesini de böyle anlıyoruz. Yâni bu isimle anılan bir vadi. Evet ordu bu vadiye geldiğinde:

Bir karınca dedi ki: Peki acaba karıncalar Arapça mı konuşuyorlardı? diye bir soru sormanın da anlamı yok. Onlar ne dil konu-şurlarsa konuşsunlar onu Rabbim bana Arapça naklettiğine göre mecbur Arapça olacaktır. Karınca demiş ki:

Ey karıncalar topluluğu! sizin insan ağzının dışında duyduğunuz bütün sesler de mutlaka Türkçe olarak hitap eder size. Yâni meselâ suyun şırıltısından, rüzgarın sesinden, eşeğin anırmasından veya bir eşyanın hareketinden siz bir şeyler anlarsanız o anladığınız dil mutlaka Türkçe'dir. Ama bu onun Türkçe konuştuğundan filan de-ğildir. Peki niye öyle? Sizin anlama kabiliyetiniz Türkçe'ye duyarlan-mış da ondan. O zaman burada da Süleyman (a.s) ın duyduğunun Arapça olması anlamına gelmeyecek, çünkü biliyoruz ki Süleyman (a.s) İbrani'ce konuşuyordu. Ya neydi bunlar? E bu bize Arapça naklediliyor, biz de mecburen Arapça dinliyoruz tamam. Bunun içindir ki Kus İbni Saide el İyadinin hitabesine İslâm ulemâsı itirazda bulunur. Yok efendim orada geçen kimi tabirler Kur'an'da geçen tabirlermiş, böyle olunca da o adam Kur'an'daki tabirleri nerden bilirmiş? filan. Öyleyse bu sonradan uydurulmuş diye.

Eh ne olacak? Elbette öyle, çünkü ***"Ene Rabbukümül' a'la"*** diyen Firavunun bu sözünü de bize Kur'an naklediyor. Yâni acaba Firavun nerden bildiydi bu sözü söylemeyi? demenin anlamı da yoktur yâni.

Peki bu karınca erkek miydi dişimiydi? Elmalı bile burada dişi demiş yâni. Hem bir karınca demiş hem de çevirmiş öyle demiş. Halbuki bu tekil ifadesidir. Bir karınca dedi ki: Ey karıncalar topluluğu, haydi girin meskenlerinize! Süleyman ve orduları sizi mahvetmesin! Çünkü onlar bilmiyorlar, bilemezler, farkına varamazlar bu işin. Süleyman (a.s) nın bu işi bildiğini bilmiyordu karınca da öyle diyor. Fark ettiğini bilmiyordu.

19. "Süleyman onun sözüne hafifçe güldü ve: "Rabbim! Bana ve ana babama verdiğin nîmete şükürde, hoşnut olacağın işi yapmakta beni muvaffak kıl. Rahmetinle, beni iyi kullarının arasına koy" dedi."

Süleyman (as) onun bu sözünden bayağı bayağı gülüp tebessüm etti. Hem güldü, hem tebessüm etti denince, yâni gülerek tebessüm etti gibi bir mânâ vardır burada. Karıncanın bu sözünde azamet sahibi insanların garibanları ezdiği anlatılır. Onların kendilerine değer vermedikleri anlatılır. Herkesin hayat programını kendisinin yapması gerektiği, ötekisinden beklememesi gerektiği anlatılır. Karşıdaki ne kadar bilen birisi de olsa ancak kendi dünyasını bilen birisi olduğu anlatılır. Başkalarının dünyasından haberi olmaz anlatılır.

Süleyman (a.s) nın gülmesinin sebebi de şudur anlayabildi-ğimiz kadarıyla: Kendisinin karıncanın konuşmasından haberi var ona gülüyor. Sonra onların kaçınma işlerine gülüyor, tedariklerine, tedbirlerine, düşüncelerine gülüyor, sonra Rabbinin kendisine lütfettiği nîmetlerine gülüyor, bu konuma getirildiğine gülüyor, seviniyor bu işe.

Ya Rabbi bana ve babama anama verdiğin nîmetlere şükretmemi ve ondan razı olacağın bir işi yapmamı, sâlih amel işlememi bana kolay getir, gönlümü ona aç ya Rabbi. Onu bana yay ya Rabbi diye dua etti. Sonra da dedi ki rahmetinle beni iyi kullarının arasına, sâlih kullarının arasına sok, idhal et, dahil et ya Rabbi diye dua etti.

Bu böyle bir tabirdir. Sâlih kulları, ana baba kabul edeceğiz. Nuh (a.s) da öyle dua ediyordu. Halbuki Onun ana babasıyla alâkalı hiç bir bilgimiz yoktur. Kavmi helâk olacağı zaman öyle diyordu:

“Rabbim! Beni, anamı babamı, evime inanmış olarak gireni mağfiret et.”
(Nuh 28)

Ya Rabbi beni, ebeveynimi ve evime mü'min girenleri de mağfiret et. Bu duayı her mü’min yapar. Ebeveyni kâfir olanlar da yaparlar bu duayı. Çünkü bu bir dua kalıbıdır. Buradaki ebeveynden kasıt Hz. Adem (a.s)’a kadar mü’min olan tüm ebeveynlerimizdir.

Ya Rabbi beni, anamı babamı. Peki kimdi onun anası babası? Bu bir dua modelidir. Yâni anası babası ya da ikisinden birisi kâfir olan kişi de mecburen bu duayı okuyacak namazında. Halbuki kâfirlere haramdır bu dua. Babası anası kâfir olanların kâfir olan ebeveynine böyle bir duada bulunması haramdır. Tabii buradaki ana babadan kasıt o öz anası babası değildir. Ondan öncesinin anası babası. Değilse, yâni onlar da Müslüman değillerse ondan öncesinin anası babasıdır. O da değilse İbrahim babası anasıdır veya Adem babası anasıdır diyoruz. Burada da öyle bir dua modeli görüyoruz işte.

Ya Rabbi bana, anama, babama verdiğin nîmetin artırılmasını istiyorum senden. Ve de bana senin razı olacağın ameller nasip et ya Rabbi! diyor, bir de beni sâlih kullarının arasına koy diyor.

20,21. “Süleyman, kuşları araştırarak: “Hüdhüd'ü niçin göremiyorum? Yoksa kayıplarda mı? Bana apaçık bir delil getirmelidir; yoksa onu ya şiddetli bir azaba uğratırım yahut keserim" dedi.”

Süleyman (a.s) nın ordusu vardı, cinlerden, insanlardan ve tuyurdan, kuşlardan. O ordusuyla beraber hareket etmiş ve O Vadin Neml denen yere geldikleri zaman da karıncalarla bir mükâleme olmuş, derken kuşları da şöyle bir düzenlemede bulundu, bir teftişte bulundu, yâni onları kontrol etti. Yâni kuşlar bölümüne de bir göz attı, onların durumlarını da bir gözden geçirdi. Arkasından dedi ki:

Hüdhüd’ü göremiyorum!

Yoksa gaip mi oldu? Yoksa kayıplardan mı oldu Hüdhüd? diyor Süleyman (a.s). Sonra da:

Bu da büyük insanların tavrı. Yâni tamam, canına okudum, işi bitti onun, işini bitirdim onun ifadesinin yanında bir müstesna bölüm ayırıyorlar. Yâni eğer onun bir mâzereti varsa tamam, ama değilse onun defterini dürdüm diyor. Sonunda sözünü yememek için büyük insanlar böyle derler, böyle yaparlar. Ama baştan büyük düşünürler de ondan. Lâkin insan her şeye rağmen yanlış yapabilen olduğu için peygamberlerde de öyle kimi yanlışlar görebiliyoruz. Meselâ Bedir esirlerini salıverme yanlışı gibi. Lâkin burada anlatılan bizim de tavrımız bu olsun karşımızdakine. Karşındaki düşmanınsa elinden gelen bütün kötülüğü yapma, belki dostun olur. Ya da dostunsa bütün sırrını söyleme, belki düşmanın olur. Bunlar birer mütemmim cüzdür. Bu onun o bunun mütemmimidir. Ama burada anlatılan biraz daha geneldir. Yâni karşındakinin genel ortamını, yâni hayat programını göz ardı etme. Belki bir ihtimal senin düşünmediğin bir şey de çıkabilir. Çünkü hayatın programını sen çizmiyorsun.

Özellikle Yusuf (a.s) ve Mûsâ (a.s) kıssasında bu çok güzel görülür. Meselâ Mûsâ (a.s) adama tokat vururken adamın ne öleceğini biliyordu, ne kaçıp gitmesi gerektiğini biliyordu, ne Medyen'i biliyordu. O kendine göre bildiği bölümleri düşünmeliydi, biz de öyle yapalım. Yusuf (a.s) kıssasında da durum böyledir. Yakub (a.s) Onun peygamber olacağını biliyordu, ama ne zaman olacağını nerden bilsin? O bunu önceden hesap edemezdi. Öyleyse şöyle düşüneceğiz:

1- Hadiselere gücümüz nisbetinde el uzatacağız ve bileceğiz ki o hadise bizim elimizin altından çıkan bir hadise değildir. Bizden başka o hadiseye karışması gerekenler var, bir de o hadiseyi mutlak idare eden Allah var. Maalesef onu hep unuttuğumuzdan dolayı da yanılıyoruz. Bu konuyu bir daha söyleyeyim:

Bizler elimizi hadiselere elbette uzatmak zorundayız. Yâni şerse o iş engellemek için, hayırsa da teşvik etmek için harekete geçmek zorundayız. Amma iyi bilelim ki o hadisede bizim elimizden başkalarının da eli olabilecek ve üstelik onların eli üzerinde bir başkasının eli de olacak. Yâni Allah'ın eli onların ellerinin üstünde olacak. Yâni bizim de başkasının da bu işe müdahalesi olacak.

Kesinlikle mutlaka ona azap edeceğim, üstelik şedit bir azap.

Ya da onu keseceğim. Üçüncüsü:

Ya da eğer açık net bir delil, bir sultan getirirse, yâni kendine bir güç kaynağı bulur, bir mâzeret bulursa o zaman neyse.

22. Çok geçmeden Hüdhüd gelip Süleyman'a: "Senin bilmediğin bir şeyi öğrendim. Sana Sebe'den doğru bir haber getirdim."

Ben senin ihata edemediğin bilgilerle geldim! Biraz güçlü, ama biraz da Süleyman (a.s) karşısında olduğunun farkında olarak diyor ki sana yakin bir haberle Sebe'den geldim.

Sebe', Seyl'ül Arim sözleriyle tarihe mal olan Âd kavminin yaşadığı bölgenin belki biraz daha güney batısında Belkıs adında bir hükümdarın emrinde yaşayan bir toplum. Bunlara ulaşan bir peygamber mesajına icabet edip etmediklerini bilmiyoruz, çünkü Müslü-manlığa dâvet edildikten sonra gelip teslim oldular. Evet Hüdhüd, sana Sebe diyarından bir haber getirdim diyor ve detayına iniyor haberin. Yâni önce bir kalın punto haber geçti, arkasından da tafsilata geçiyor.

23. "Ora halkına hükmeden, her şeyden kendisine bolca verilen ve büyük bir tahta sahip olan bir kadın buldum"

Ben buldum ki bir kadın onlara meliklik ediyor. Onlara sahip, onlara mâlik. Ona da her şey lütfedilmiş. Yâni kendisine her şeyden bolca verilen, her şey bol bol lütfedilmiş bir kadın. Bir de onun azîm bir arşı var, büyük bir arşı var. Arş kelimesi Allah için kullanılıyor Kur'an'da. Kürsî kelimesi Allah için kullanılıyor Kur'an'da. Ve işte görüyoruz bir de kürsî ve arş Süleyman (a.s) için, Süleyman (a.s) dönemi için kullanılıyor Kur'an'da.

Kürsîsine bir ceset konularak ihsan edilen Süleyman ve de arşıyla imtihan olunan bir Süleyman var. Hayır, ayrı ayrı iki Süleyman değil, ikisi de aynı Süleyman (a.s). Bunların mahiyetini, içeriğini bilemeyeceğiz zaten. Çünkü bundan önce yaşayan Yusuf (a.s) için de gaybî haberdir diyor Kur'an, bundan sonra yaşayan Îsâ (a.s) için de gaybî haberdir diyor. Öyle olunca ikisi arasındaki kesinlikle gaybî bir konudur ve ancak Rabbimizin bildirdiği kadarını bilebiliriz. Yâni bu arş ne? Nasıl bir arş? Bunu bilmemiz mümkün değildir. Ancak burada ne anlamışsak o kadarını biliriz. Ama dediğim gibi böyle özel bir kelimenin seçilişinden içimize farklı mânâlar doğsa da ancak şu kadar diyeceğiz:

Allah'ın bu kadının melikliği için ona lütfettiği bir arştır, ve azım bir arştır, önünde saygıyla eğilinmesi gereken bir arştır, bir makamdır. Azîm kelimesi meselâ kitabımızda peygamberimiz efendimizin ahlâkı için de kullanılmıştır Kâlem sûresinde.

"Şüphesiz sen büyük bir ahlâka sahipsindir."
(Kâlem 4)

Peygamberim, muhakkak ki sen bir huluk-i azîm üzeresin. Sen çok yüksek bir ahlâk üzeresin. Zayıfların, güçsüzlerin asla ta-hammül edemeyeceği, yüklenemeyeceği çok yüce bir ahlâk sahibisin sen. Veya Hz. Ayşe annemizin beyanıyla Rasulullah efendimizin ahlâkı mahza Kur'andı ya, öyleyse ey peygamberim senin ahlâkın bizzat huluk-i azîm olan Kur'an'dır. Veya azîm önünde saygıyla eğilinen demektir. Yâni herkesin dost düşman önünde saygıyla eğildikleri varlık demektir. Yâni seven, sevmeyen, kabul eden, etmeyen, iman eden, inkâr eden herkesin saygı duymak zorunda olduğu varlık demektir. İşte buna azamet diyoruz. Tabii azîm Allah'tır. Önünde herkesin saygıyla eğildikleri varlık Allah'tır. Ama Rabbimizin izafesiyle işte peygamberimizin de böyle yüce bir ahlâkı vardı ki herkes, dost düşman onu kabul etmek zorundaydı. Yâni sevilmese de, sözü dinlenmese de tartışmasız kabul edilecek yücelik makamı demektir.***"Sübhane Rabbiyel Azîm"*** de budur. Yâni ya Rabbi senin önünde saygıyla eğilirim. İtiraza ne mahal? Ne mümkün ki ben sana itiraz edeyim? Sen tartışmasız, kayıtsız şartsız yücesin ya Rabbi! demektir bu. İşte bu kadının arşı da böyle herkesin itirazsız kabul etmek zorunda kaldığı bir arşmış yâni.

Onlara mâlik idi. Ama onları köle gibi kullanıyordu demek de-ğil herhalde. Çünkü kitabımızın başka bir yerinde:

Tabiri kullanılır. Yâni insanların mâlik olmaları söz konusudur İslâm'da. Meâric'te de Elleri ile mâlik oldukları, sahip oldukları konusunda da onlar kınanmazlar deniliyordu. Buna göre: ***"Temliku-hum"*** oluşu, onlara sahip oluşu herhalde bir patronun, bir reisin, bir hükümdarın tebaasına sahip oluşu gibiydi. Lâkin İslâm'a göre tebaa hükümdarın kulu değil de İslâm dışı sistemlerde kul olduklarını her halde anladınız. Firavun nasıl sahipti tebaasına? Bu ırmaklar bile benimdir diye bağırıyordu değil mi? Burada da galiba ***"Temlikuhum"*** o nizamın İslâm olmadığını vurguluyordu. O halde bundan o kadının toplumu İslâm toplumu değildi anlıyoruz.

24,25. "Onun ve milletinin Allah'ı bırakıp güneşe secde ettiklerine gördüm. Göklerde ve yerde gizli olanları ortaya koyan, gizlediğiniz ve açıkladığınız şeyleri bilen Allah'a secde etmemeleri için şeytan kendilerine yaptıklarını güzel göstermiş, onları doğru yoldan alıkoymuştur. Bunun için, doğru yolu bulamazlar."

Onu ve kavmini buldum ki güneşe secde ediyorlar, Allah'ın berisinde. Allah'ı kabul edip bir de güneşe secde ediyorlar anlaşılmaz her halde. Eğer ifade ***"Maallah"*** olsaydı belki böyle düşünme imkâ-nımız olurdu. Kur'an'daki: ***"İttehaze maallah, yescudüne maal-lah"***

İfadelerini böyle anlıyoruz. Allah'la beraber başka İlâhlar ediniyorlar, Allah'la beraber başkalarına da secde edip kulluk ediyorlar şeklinde anlıyoruz.

Ama burada öyle değil de ***"Min dünillah"*** olunca diyoruz ki insanlar Allah'ın berisinde bir şeylere dua edip dâvetiye çıkarıyorlarsa, onlar Allah'ı da kabul ediyor şeklinde de görünüyor Kur'an'da, Allah'ı reddedip O'nun berisinde bir şeylere dua edip secde ediyorlar şeklinde ikisi de anlaşılacaktır bundan. Yâni hem Allah'ı biraz biliyorlar hem de güneşe de secde ediyorlarmış. Allah'ın berisinde güneşe secde ediyorlarmış. Güneşe namaz kılıyorlar demek değildir tabii bu.

Secde ve rüku namaz dışında zikredilince mutlak başlı başına bir ibadettir. Yâni onlar güneşi dinliyorlar, güneşe tapıyorlar, güneşten yanalar, güneşin emrine boyun eğiyorlar. Tabii güneşi kendilerince konuşturuyorlar. Güneş sizden bunu ister, şunu ister dedirtiyorlar ve o dediklerini de yapıyorlar. Meselâ: ***"Olmaz arkadaş, bu yönetmeliğe aykırı"*** diyor müdür efendi. Yâni bu yönetmenlik dediğin ne? Kim koydu onu? Senden değil mi o? Geçen senekiler bu sene kalkmadı mı? Öyle anlamıyor adam, yönetmeliğe aykırı diyor tamam.

Toplum ne der adama? diyor. Olur mu? Bu yaptığın şey âdetlere terstir diyor. Bu yasalara aykırıdır diyor. Ne o toplum dediğin? Meselâ düğünlerde görürsünüz. Kız evi İslâm dense razı olacak, ama âdet deyince mahvoluyor, eziliyor, oğlan evi de masrafın altında eziliyor aslında. Her iki tarafta ezim ezim eziliyorlar, ama ne olur ne olmaz diyorlar, âdet diyorlar, rüsum diyorlar ve o olmayanın sözünü dinli-yorlar, olmayanın dediklerini yapıyorlar.

Yâni güneşe tapınan, güneşe secde eden, güneşin dediklerine, ya da güneşe dedirttiklerine tabi olan, onu dinleyen bu adamların hiç mi kafası yok? Hiç mi akılları yok bu adamların. Evet şeytan bu işi onlara süslü, mantıklı gösteriyordu ve:

Şeytan onlara amellerini süslü gösterdi ve de onları yoldan saptırdı da onlar hidâyete ermediler, eremeyecekler, yollarını şaşırmışlar, yol bulamayacaklardır.

Şeytanın secde ettirmediği bu Allah; kendisine hiç bir şey gizlenmeyendir. Yâni Allah öyle bir Allah ki, O'na yönelik hiç bir gizlilik söz konusu olmayacaktır ve de O Allah gizlediklerini de, açığa çıkarttıklarını da elbette bilendir. Bir kere Allah onların gizlediklerini de, açığa çıkardıklarını da bilir deniliyor, ayrıca da deniliyor ki Allah gökyüzü ve yeryüzündeki gizlilikleri de ortadan kaldırır, açığa çıkarır.

Şeytan onlara amellerini süslü gösterdi, kınaladı, boyaladı, böylece onlar yoldan saptılar, sapıttılar, yol bulmadılar, yollarını bulamadılar. İşte bu insanların saptırılmalarının nedeni Allah'a secde etmesinler diye ki o Allah gizliliği açığa çıkarandır.

Şeytan insan hayatına öyle program çiziyor ki onun Allah'a gitme ihtimali baştan bitiyor. Meselâ tıp fakültesi bugün öyle gözüküyor. Kişinin bütün gününü kapsıyor. Ama meselâ Hukuk fakültesi pek öyle değil gibi. Ondan dolayıdır ki Hukuk öğrencileri kimi olaylara girebiliyorlar da ötekiler giremiyorlar. Öyle bir program ki bunsuz olmaz deniyor, gece gündüz talebenin tüm hayatını bitiriyor. Başka şey dü-şünemez hale getiriyor.

Veya sistemlerde de Kominizim Kapitalizme göre İslâm'la yarışabilecek bir sistemdir. Yâni bütün hayat programı hakkında söz sahibidir. Gençlik hakkında konuşuyor, cinsellik hakkında konuşuyor, aile hakkında konuşuyor, ekonomi hakkında konuşuyor, kendine göre tabi. Ama kapitalizm öyle değildir. O kimi dünya işlerini düzenler ama meselâ din işi serbesttir, dilersen Müslüman ol, dilersen Hıristiyan ol fark etmez demeye çalışır. Şeytan da ya önce:

İnsanların dine girmemeleri için, insanların dinleriyle, kitaplarıyla tanışmamaları için elinden ne geliyorsa yapar. Yeryüzündeki iki ayaklı şeytanları da kullanarak dinle insanların arasına engeller koyuyorlar. İnsanların dinlerine ulaşma imkânlarını kaldırıyorlar. Her taraftan kapatıyorlar o yolu. Din eğitimini yasaklıyorlar. Filan yaşa kadar Kur'an öğrenimi yasaktır

diyorlar. İnsanların dinlerinin temel kaynakları olan kitap ve sünneti duyma yollarını kapatıyorlar. Böylece insanlara dini duyurmayarak, din eğitiminden mahrum bırakarak onları Allah yolundan alıkoymaya çalışıyorlar. İlk planda şeytanın ve dostlarının yaptıkları budur. Dine giden tüm yolları ve imkânları kapatmak.

Ama bütün bu tedbirlerine rağmen, bütün bu engellemelerine ve aleyhte propagandalarına rağmen yine de insanlar bu barikatları aşarak dinleriyle tanışmaya, kitaplarıyla buluşmaya muvaffak olmuşlarsa, bu sefer de dinde eğrilik büğrülük meydana getirirler. Yâni o insanların önüne öyle bozuk bir din sunarlar ki bu dinin İslâm'la uzak ve yakından hiç bir ilgisi yoktur. Yâni böyle hayata karışmayan, hayatta hiç bir etkinliği olmayan, camiye veya vicdanlara hapsedilmiş, sadece sözden ibaret bir din, ya da hayatın bazı bölümlerine karışan, ama öteki bölümlerine karışmayan, işte sadece törenlerde hatırlanan, salonlarda konuşulan ama onun dışında hayatta hiçbir geçerliliği olmayan bir din sunarlar. Hukuka karışmayan, eğitime karışmayan, kılık kıyafete karışmayan, kazanmaya harcamaya karışmayan, hayatta hiç bir etkinliği olmayan resmi bir din.

Özellikle kendilerince şekillendirip biçimlendirdikleri bu dini ders kitaplarına koyarlar ve işte din budur diye insanlara bunu su-narlar. İnsanların kafalarını allak bullak ederler. İnsanlar bu karmaşa içinde neyin Allah dini, neyin başkalarının dini olduğunu anlayamaz hale gelirler. Ve böylece insanların dinlerini eğri büğrü yaparak onları Allah dinine ulaşmaktan alıkorlar. Bunun neticesi olarak da insanlar öyle bir din yaşarlar ki bu din Allah dini değil, resmi ideolojinin şekillendirip biçimlendirdikleri bir dindir.

Evet şu anda acı acı bunu seyrediyoruz. İnsanlar bir din ya-şıyorlar, ama bu din Allah'ın dini değil, şeytanın tahrikiyle resmi ide-olojinin kendilerine dayattıkları bir dindir. Ve ne acıdır ki din yaşadı-ğını zanneden bu insanlar aldanıyorlar.

Evet demek ki şeytan ne yapar, yapar karşısındakinin yolunu İslâm'dan saptırır. Bunu beceremezse eğer, yâni o muhatabı her şeye rağmen illa da İslâm'a girerse bu sefer de girdiği yolu, girdiği İslâm'ı eğri büğrü hale getirir. Yâni İslâm'ını bozar adamın. Burada da anlatılan biraz ikisinin bütünleşmesi gibi sanki. Yâni Allah'a secde etmesinler diye yollarını saptırır, başka başka yollar buluverir onlara. Kendilerine, güneşe, ya da güneş gibilerine secde etmelerini sağlar. Güneş aslında büyük yıldızdır, en büyük yıldız. İşte şu anda piyasada böyle nice yıldızı parlayanlar, doğanlar batanlar söz konusu. Onlara secde etmeye çalışan nice insanlar görüyoruz Allah korusun.

İşte bu şeytanın en büyük taktiğidir. İnsanlar Allah önünde secde etmesinler de kimin önünde secde ederlerse etsinler. Allah'a kul olmasınlar da kime ve neye kul olursa olsunlar. Allah'ı dinlemesinler de kimleri dinlerlerse dinlesinler. Allah'ın yasaları hayatlarına hakim olmasın da kimin yasaları hakim olursa olsun.

26. "O çok büyük arşın sahibi olan Allah'tan başka ilâh yoktur" dedi."

Allah ki kendinden başka İlâh yok, sadece O var. O arşın Rabbi ki; arş, azîmdir. Ya da Allah Azîmdir. Aynı kelime üç âyet önce üç âyet sonra birisi Süleyman ve Belkıs için, birisi de Allah için kullanılıyor. Ve O zaman bu kelimede bir azamet ama Allah'ınkine benzer bir azamet düşüneceğiz, bir de bir gaybî konu düşüneceğiz. Böyle Allah'ın arşının azameti gibi değilse de bir azamet sahibi arştan söz edilecek.

Allah ki başka İlâh yok. Kelime-i tevhidin odak noktası. Allah ki başka Şafi yok. Allah ki başka Mâlik, başka Rezzâk, başka Ehad, başka Samed yok. Bunların başında Allah ki başka İlâh yoktur diyoruz. Yıllar yılı bunu düşünüyoruz, söylüyoruz, inanıyoruz.

27. "Süleyman şöyle söyledi: "Doğru mu söylüyorsun, yoksa yalancılardan mısın, bakacağız."

Allah'ın ahlâkıyla ahlâklanan insanlar, dışına da, çevresine de bu ahlâkı yansıtacaktır. Arş yanına gelince de diyecekti Hz. Süleyman, burada da diyor. Göreceğiz tasdikçi misin, tekzipçi misin bakalım. Buradaki tasdik ve tekzip haberde tasdik ve tekzip değil sadece, inançta tasdik ve tekziptir de. Bunlara her halde girilmez değil mi? Efendim kuş bunu nasıl anladı? Onların güneşe taptıklarını ne bildi? Efendim onun kadın olduğunu haydi gördü, bildi de, o kadının melik olduğunu hadi hareketlerinden anladı bildi, de, bunların şeytan tarafından kandırıldığını nasıl kavradı? demenin anlamı yok. Allah böyle dedi, böyle oldu diyoruz. Îsâ'nın (a.s) doğumunda, İshak'ın (a.s) müjdelenmesinde, Yahya'nın (a.s) müjdelenmesinde de Cenâb-ı Hak: ***"Kezalik"*** tabirini kullanır. Yâni buna akıl erdirmeniz gerekmez, işte böylece. İşte böyle Allah dilediğini yapar deniliyor. Burada da diyoruz ki; kezalik. Böyle oldu, Allah ona dilediğini anlattırır, Süleyman (a.s) da onun ne dediğini anlar Hüdhüd'ün diliyle.

Haber-i vahide inanılmaz diyorlar. Peki bu hangi âyetle sabit ki biz ona inanmayacağız? Bana göre haber-i vahid ile amel gereklidir. Sahâbe öyle yapmıştır, bunun örnekleri de çoktur. İki üç asırda bir kişi tarafından nakledilen, ondan sonra da şüyû bulan habere haber-i vahid diyorlar. Amma benim anladığım haber-i vahid şöyle olsa gerek: Bir konuda elli hadis varsa o konuyu bir tür anlatan, iki tane, üç tane de haber varsa ki onu nakzedici, işte o iki üç haber vahid haberdir. Yâni bu konuda yalnız kalan haber. İşte onlarla amel edilmez.

Mesela Rükuda peygamberimizin şiir okumadığını, âyet okumadığını anlatan yüzlerce hadis var. Diyelim iki yüz hadis var. Bir hadis de çıkıp dese ki, Rasulullah rükuda şiir okudu. Veya üç hadis de dese ki Allah'ın Resûlü rükuda âyet okudu. Tamam bu üç beş hadis ehad haberdir ve o kendi başına bekler. Kalır orda amel edilmez. Ama öğrenmemiz devam eder de bir yüz kadar hadis de onları destekler çıkar ve bu hadisler dengelenirse o zaman peygamberimiz hem âyet okudu, hem de tesbihâtta bulundu deriz.

Aman ha bunu tarihi bir hadise gibi dinlemeyin. Bakın ben güçlü, ben arşın sahibi, bana kul olun, bana kulluk için dinleyin demektir bunun mânâsı tabii.

28. "Şu yazımı götür, onlara at, sonra bir yana çekil, varacakları sonuca bak."

Şu kitabımı al götür ve onu onlara at! Sonra da onlardan şöyle bir kenar dur. Bak bakalım nereye dönecekler? Ne yapacaklar? Ondan sonra Hüdhüd kalktı, mektubu aldı, gitti bu bölümler yok tabii burada. Biz âyetlerin arasını kendimiz dolduralım. Yâni âyetlerin suskun geçtiği yerleri kendimiz söyleyelim. Bir mektup. Süleyman (a.s) Kudüs'te, Saba Melikesi de Yemen'de. Arada herhalde bin, bin beş yüz kilometrelik bir mesafe var. Mekke'den de bir bin beş yüz kilometrelik mesafe varsa işte üç bin, dört bin kilometrelik bir mesafe var. Kudüs, Maan, Tebûk, Hayber, Medine, Mekke ve oradan sonra uzun bir yolculuk Yemen. Sebe'lilerin ülkesi.

Haktan, hakikatten uzak bir ülke. Dünya işlerini kendilerince belli bir düzene koymuş olsalar da Allah'la barışık değiller. Yalnızca Allah'a secde etmeleri gerekirken, sadece Allah'ı dinlemeleri gerekirken Allah'tan başkalarını da dinleyen bir toplum. Güneşe tapınan bir toplum. Güneş tanrısı adına, güneş tanrısı nam-ı hesabına ülkeyi yöneten güçlere secde eden bir toplum. Yâni ülkelerini Allah yasalarıyla değil de kendi yasalarıyla yöneten bir toplumun ülkesi. İşte bu toplumun insanları bir kuş aracılığıyla bir Allah elçisinin mesajıyla, bir peygamber

tebliğiyle karşı karşıya gelecekler. Hüdhüd mektubu götürdü ve bırakacağı yere bıraktı, geriye çekildi ve onları gözetlemeye koyuldu. Kadın mektubu alır almaz hemen ülkesinin ileri gelenleriyle istişare etti.

29-32. "Sebe melikesi: "Ey ileri gelenler! Bana merhamet eden, merhametli olan Allah'ın adıyla başlayan ve sakın bana karşı başkaldırmayın ve teslim olarak gelin diyen Süleyman'dan gönderilen önemli bir mektup bırakıldı. Ey ileri gelenler! Vereceğim emir hakkında bana fikrinizi söyleyin; siz benim yanımda bulunmadıkça, bir iş hakkında kesin hüküm veremem" dedi."

Danışmanlarını, müsteşarlarını, şûra heyetini topladı ve onlarla bu durumu istişare etti. Dedi ki: Ey ileri gelenler! Ey benim danışmanlarım! Ey ülke yönetiminde bana yardımcı olan dostlarım! Muhakkak ki bana önemli bir mektup bırakıldı. Kadının bu ifadelerinden anlaşılıyor ki gerçekten çok akıllı, çok dirâyetli bir kadın. Bu mektubun muhteviyatından hemen onun çok güzel, çok değerli bir mektup olduğunu anlıyor ve sözlerine böyle başlıyordu. Bana çok Kerîm, çok üstün, ikrama değer, hürmete lâyık bir mektup bırakıldı. O mektup Süleyman'dandır ve o mektup bismillahirrahmânirrahîm ile başlamaktadır. Ya kadının sözü burada bitiyor, bundan sonrası mektubun okunmasıdır, mektubun muhtevasıdır, yahut da kadının sözü devam ediyor. Dünya üzerinde bu kadar özlü bir ifade görmek mümkün değildir.

Mektubun ifadeleri aynen şöyle: Süleyman'dan. O Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla başlar. Bana karşı üstünlük taslamaya kalkışmayın. Bana karşı büyüklenmeyin. Ve bana Müslümanlar olarak gelin, teslim olun. Bana karşı teslimiyetinizi, Müslümanlığınızı haber verip bildirin diyordu Allah'ın elçisi Süleyman (a.s). İşte bir Melik, işte bir peygamber ve işte bir ilim sahibi. Kuşların, karıncaların dilinden anlayan, cinlerin, şeytanların emrinde bulunduğu bir hükümdardan bir başka dünyanın hükümdarına bir mektup.

Evet bir Allah elçisinden gelen, Rahmân ve Rahîm olan Allah adına gelen bu mektubu okuduktan sonra kadın dedi ki, bu mektup gerçekten çok Kerîm bir mektuptur. Ey dostlarım, bu işimde bana yol gösterin, bana görüşünüzü belirtin, ben ne yapayım? Siz olmadığınız sürece ben hiçbir işe karar veremem. Bunu siz biliyorsunuz. Sizinle istişare ettikten sonra ancak karar vereceğim. Söyleyin ne yapalım? İşte mektup ve işte durum ortada.

33. "Biz güçlü kimseler ve zorlu savaş adamlarıyız, emir senindir, sen emretmene bak."

Dediler ki, biz kuvvet sahibi, ve zorlu savaşçılarız. Savaş geleneği olan ve gerektiği zaman savaşabilen kimseleriz. Bunu unutma. Emret, savaşırız. Kuvvetimiz de yerinde. Devletimizi de zirvede. Ama yine de emir senin. Bu konuda karar verme yetkisi sana ait. Sen ne dersen biz onu yaparız. Bak, gör, düşün, taşın, neyi emredersen biz onu yerine getiririz.

34-35. "Melike: "Doğrusu hükümdarlar bir şehre girdikleri zaman orasını bozarlar, onurlu kimselerini aşağılık yaparlar. İşte böyle davranırlar. Ben onlara bir hediye göndereyim de, elçilerin ne ile döneceklerine bakayım" dedi."

Melike dedi ki: Doğrusu melikler, krallar bir ülkeye girdikleri zaman orasını bozguna uğratırlar. Orasının Azîz olan ehlini, şerefli olan insanlarını bozguna uğratırlar. Zelil ederler, aşağılık kılarlar. Bunu unutmayın dedi. Tamam güçlüsünüz, savaşçısınız ama karşımızdakinin gücünü, kuvvetini bilmiyoruz. Böyle bir durumda savaşın ne anlama geldiğini unutmayın. Toplumun en şereflileri olan bizlerin zelil olma ihtimalimizi göz önünde bulundurun dedi.

Ülkemizin tamamen bir harabeye dönmesi de göz ardı edilmemelidir. Meliklerin işi işte budur dedi. İşte şimdiki dünyaya bakın. Hangi devletin askerleri hangi devletin topraklarına girmiş de orasını harabe etmemiş? Kanun bu, yasa bu. Savaş var dünyada, ölüm var, zillet var, inişler çıkışlar var.

Bu değerlendirmeyi yaptıktan sonra kadın der ki; ben onlara bir hediye göndereceğim. Bakalım, bu hediyenin sonu ne olacak? Hediyenin sonunu bir görelim bakalım. Hediye götüren elçiler ne yapacaklar? Bakıp ona göre karar verelim der. Yâni Belkıs barıştan yanadır. Birdenbire savaşı düşünmez. Yâni gerçekten Süleyman (a.s) sözündeki gibi onurlu mu? Şerefli mi? Gerçekten Allah adına mı hareket ediyor? Yoksa dünya ve dünyalıklar adına mı hareket ediyor? Eğer elçiler onun onurlu, şahsiyetli bir tavrını getirirlerse, yâni gereksiz propagandalarla kendisinin olmayan gücünü reklam eden birisi olmadığını kanıtlarlarsa ona göre karar verecekler.

36-37. "Süleyman'a geldiklerinde: "Bana mal ile yardım etmek mi istiyorsunuz? Allah'ın bana verdiği size verdiğinden daha iyidir. Ama belki de siz hediyenizle sevinirsiniz. Onlara dön! Andolsun ki, güç yetiremeyecekleri bir ordu ile gelir onları oradan alçalmış ve küçük düşmüş olarak çıkarırız" dedi."

Ne zaman ki elçiler Süleyman (a.s)'a geldiler, dedi ki Süleyman (as), sizler beni mal ile etkilemek mi istiyorsunuz? Bu hediyelerle beni etkilemek bana yardım etmek mi istiyorsunuz? Halbuki Allah'ın bana verdikleri sizin getirdiklerinizden benim için çok daha hayırlıdır. Siz hediyelerinizle övünürsünüz, bir çocuk gibi sevinebilirsiniz. Ama çekin gidin, bana Rabbimin verdikleri çok daha hayırlıdır. Rabbimiz ona altın ırmakları lütfetmişti. Elçileri o altın ırmağına götürüp onlara gösterir. Gücünü ve kuvvetini gösterir. Ben açgözlü, sizin hediyelerinize muhtaç birisi değilim der. Mal mülk sevdalısı birisi değilim der. İnsanların elindekilere göz dikmiş şahsiyetsiz birisi olmadığını gösterir ve der ki, dönün onlara ve söyleyin ki ben öyle bir orduyla onlara geleceğim ki onların karşı koymaları asla mümkün değil. Onları zelil olarak ülkelerinden çıkarır, aynı zamanda alçaltılmış olarak onlara hakim oluruz. Aynen Belkıs'ın dediği gibi der Süleyman (a.s). Ve Allah'ın elçisi danışmanlarını, şûrasını topladı ve onlara şöyle dedi:

38. "Süleyman: "Ey cemaat! Bana teslim olmalarından önce, hanginiz o kraliçenin tahtını yanıma getirebilir?" dedi."

Ey cemaat! Ey dostlarım! Bana bildirin! Artık Rabbimizin vahyi devreye girdi. Vahiyle, Rabbimizin bilgilendirmesiyle artık Süleyman (a.s) Belkıs'ın kendisine geleceğini öğrendi. Ve yola çıkış hazırlığı içinde olduklarından da haberdar oldu. Bu Rabbimizin ona bir lütfuy-du. Onlar, Sebe'liler Müslüman olarak teslimiyetlerini kendisine bildirmek üzere yola çıkarlarken, Süleyman (a.s) topladığı dostlarına diyor ki: Onun tahtını onun bize Müslüman olarak gelmesinden önce hanginiz buraya getirir? 3000 kilometre öteden taht gelecek, bunu kim yapacak? Mülk ve saltanatına sınır olmayan bir peygamberin bir saltanat gösterisine şahit olacağız. Allah verdimi verir vereceklerine. Mülk O'nundur, yetki O'nundur. Süleyman (a.s)'a veren de O'dur. Sebe'lileri Müslüman olarak Süleyman (a.s)'a getirten de O'dur. Evet O bu soruyu sorunca:

39. "Cinlerden bir ifrit: "Sen yerinden kalkmadan önce onu sana getiririm; buna karşı güvenilir bir güce sahibim" dedi."

Cinlerden bir İfrit dedi ki, ben onu sana sen makamından kalkmadan buraya getiririm. Yâni sen namaz kılmak için, bir yere gitmek için daha makamından kalkmadan ben o tahtı

buraya getiririm dedi. Ben bu iş için hem güçlüyüm, hem de eminim dedi. Yâni ben başka bir taht getirip de işte Belkıs'ın tahtıdır diye seni aldatacak birisi değilim dedi. Sana ihanet edecek değilim ben bunu beceririm dedi.

40. "Kitabın bilgisine sahip olan biri: "Gözünü açıp kapamadan onu sana getiririm" dedi. Süleyman, tahtı yanına yerleşivermiş görünce: "Bu, şükür mü edeceğim yoksa nankörlük mü edeceğim diye beni sınayan Rabbimin lütfundandır. Şükreden ancak kendisi için şükretmiş olur; fakat nankörlük eden bilsin ki Rabbim müstağnîdir, kerem sahibidir" dedi."

Kendisinin yanında kitaptan, vahiyden bir ilim bulunan bir kimse ise dedi ki. Yâni Allah bilgisiyle, Allah vahyiyle bilgilenmiş birisi de dedi ki. Yâni Süleyman (a.s) bizzat kendisi dedi ki bir. Ya da kendisinde kitap bilgisi bulunan, Allah kitaplarını bilen vezirlerinden birisi dedi ki: Ben onu sen gözünü bir yandan bir yana çevirmeden sana getiririm. Yâni eğer bu sözü söyleyen bizzat Süleyman (a.s) ise o zaman mânâ şöyle olacaktır: Yâni ey İfrit! Senin ki de iş mi? Ben bunu senden daha hızlı getiririm. Göz açıp yumacak kadar kısa bir zaman içinde ben onu buraya getiririm dedi. Evet hemen geldi bile Belkıs'ın tahtı. İşte şu anda Belkıs'ın tahtı Süleyman (a.s) ın sarayındadır.

Allahu Ekber! Allahu Ekber! Allahu Ekber! Ve lillah il hamd. 3000 kilometre uzaklıktaki, sarayın içindeki bir taht bir anda Allah'ın izniyle orada.

Evet böyle bir nîmet kendisine verildiği an, Süleyman (a.s) ın, bir peygamberin, bir Müslümanın tavrının ne olacağının bilgisiyle karşı karşıyayız şu anda. Süleyman (a.s) oturduğu yerde Belkıs'ın tahtını görünce dedi ki: İşte bu Rabbimin bana bir fazlıdır, bir lütfudur. Rab-bim beni imtihan ediyor, şükür mü edeceğim? Yoksa nankörlük mü edeceğim? Kim ki böyle bir Allah nîmetiyle karşı karşıya kalınca hemen şükrederse kendisi için şükretmiş olur. Ama kim de nankörlük ederse, küfran-ı nîmette bulunursa, şükretmezse Rabbim Ganî'dir, kimsenin şükrüne, kimsenin teşekkürüne muhtaç değildir. O ikrama lâyık, üstünlüğe lâyık tek varlıktır.

O gün Süleyman (a.s)'a, bu Kur'an, bu âyetler indiği dönem de Muhammed (a.s)'a, bugün de bize, kıyamete kadar da tüm Müslümanlara nereden, nasıl bir nîmet gelirse gelsin, o nîmetin gelişinin ardından Süleyman (a.s), Muhammed (a.s) ve tüm Müslümanlar işte bu sözü söyleyecekler, söylemek zorundadırlar. İşte bu âyetle bize bunu hatırlatıyor Rabbimiz. O gün Süleyman (a.s) unu söyledi. Muhammed (a.s) da söyledi. Şimdi imtihan sırası bizdedir, bizler de bunu söyleyeceğiz inşallah. Rabbimizin bize verdiği sayısız nîmetler karşısında bizler de aynen örneklerimizin tavrını sergileyeceğiz, Rabbimize teşekkür edeceğiz, O'na kulluğa yöneleceğiz inşallah. Nankörlerden, O'nu unutanlardan olmayacağız.

Şunu asla unutmayalım ki, eğer verdiği nîmetlerden ötürü O'na şükredersek, O'na kul olursak, bunu kendimiz için yapmış olacağız. Bizim şükrümüze Allah'ın asla bir ihtiyacı yoktur. Kim de küfrederse bilsin ki Allah Ganî'dir, kimsenin Ona bir zarar vermesi de müm-kün değildir. Yâni eğer Allah'ın verdiği nîmetleri O'na isyanda kullanmaya, O'nun verdiği nîmetlerle O'nunla çatışma içine girmeye kalkışırsak bilelim ki sonunda kaybedenler bizler olacağız Allah korusun.

41. "Süleyman: "Tahtını onun tanımayacağı hale getirin, bakalım tanıyabilecek mi yoksa tanımayacak mı? " dedi."

Süleyman (a.s) dedi ki, onun arşını, Belkıs'ın arşını, tahtını o kadın için birazcık değiştirin, biraz üzerinde oynama yapın da bir bakalım, o kadının feraseti nasılmış? Yâni bilebilecek mi kendi tahtını? Yoksa bilemeyecek mi?

42. "Melike geldiğinde: "Senin tahtın böyle miydi?" denildi. O da: "Sanki odur, daha önce bize bilgi verilmişti ve teslim olmuştuk" dedi."

Ve Belkıs sarayını kilitledi geldi. Sarayını görevlilerine teslim edip geldi. Sarayı ordularının koruması altındadır. Kendisinden önce de kimsenin oraya ulaşması mümkün değil. Bir bakacak bakalım bu neyin nesi? Belkıs geldi, Süleyman (a.s) onu karşıladı ve tahtının olduğu yere aldı ve kadına denildi ki, Bu senin tahtın mı? Senin tahtın bu muydu? Kadındaki ferasete bakın. Diyor ki: Yâni sanki ona ben-ziyor. Sanki aynen onun gibi. Zaten daha önce de bize bu konuda bilgi verilmişti ve biz Müslüman olmuştuk diyor.

Gerçekten dünyanın en mutlu bir anı. Yeryüzün en büyük melikelerinden biri varlığını Allah'a teslim ediyor ve Müslümanlığını ikrar ediyor.

43. "Melikeyi o zamana kadar alıkoyan, Allah'tan başka taptığı şeylerdi; çünkü kendisi inkârcı bir millettendi."

Daha önce onu Allah'tan başka tapındıkları, Allah berisinde dinledikleri onu Allah'a kulluktan engellemiş, alıkoymuştu. Onlar onu Müslüman olmaktan alıkoymuşlardı. O kâfir bir kavimdendi. Ama şimdi ise hakla tanıştı, peygamberle buluştu ve hemen Müslüman oldu. Bir peygamber mektubu onu Müslüman etmişti. İnsanların hediyelerine karnı tok ve sadece Allah için hareket ettiğini ortaya koyan bir pey-gamber örneği ona gerçeği göstermiş, onun gözünü açmıştı. Allah'ın kendisine verdikleriyle yetinip insanların ellerindekilere göz dikmeyen bir elçi örneği onun kalbini fethetmişti. Biz de böyle olursak karşımızdaki bir kral, bir kraliçe de olsa inşallah bizde dirilecektir, bunu hiçbir zaman hatırımızdan çıkarmayalım inşallah.

44. "Ona: "Köşke gir" dendi; salonu görünce, onu derin bir su zannetti, eteğini çekti. Süleyman: "Doğrusu bu camdan yapılmış mücella bir salondur" dedi. Melike: "Rabbim! Şüphesiz ben kendime yazık etmişim. Süleyman'la beraber, âlemlerin Rabbi olan Allah'a teslim oldum," dedi."

O kadına denildi ki. Şimdi arşını gösterdikten sonra Süleyman (a.s) ona bir gösteride daha bulunacak. Denildi ki ona haydi şu köşke gir bakalım. Kadın köşke girmek isterken, onu görünce sanki derin bir su zannetti ve hemen eteklerini çekerek ayaklarını açmaya koyuldu. Allahu âlem camdan şeffaf bir köşktü bu köşk. Süleyman (a.s) dedi ki: Bu suyla dolu bir yer değil, saydam camdan yapılmış bir köşk zeminidir. Öyle bir camdan bir köşk ki melike onun ne olduğunu bilemiyor. Müthiş bir teknolojik gelişmeye şahit oluyoruz. Zaten cinler, şeytanlar onun emrindedir. Bütün bunlardan sonra kadın melikeliğin üzerinde bir şerefe ulaşarak diyor ki bakın: Ey Rabbim, ben nefsime zulmettim. Şu ana kadar Sana teslim olmamakla, Müslüman olmamakla, Senin istediğin bir hayatı yaşamamakla, Senin razı olacak bir Müslümanlık sürecine girmemekle, kendi oluşturduğumuz bir dinle, kendi oluşturduğumuz bir hayat programıyla ben nefsime zulmetmişim. Ömrümü Senin yolunda harcayamamışım. Bana güç verdin, kuvvet verdin, saltanat verdin, beni melike yaptın. Ama ben buna rağmen ey Rabbim, Seni bilemedim, Senin istediğin bir hayatı yaşayamadım. Ve ben şu anda Süleyman (a.s)'la birlikte âlemlerin Rabbine teslim oldum.

Elhamdülillah. Kadın Müslümanlığını ikrar ediyor. Ve işte Süleyman (a.s) ın mektubu burada gerçekleşmiş oluyor. Müslüman olarak bana gelin buyurmuştu, işte oldu bu iş. Ve

böylece burada Süleyman’ın (a.s) gündemi sona eriyor. Bundan sonra Semûd kavmi, Salih (a.s), sonra Lût (a.s) ve kavmi gündeme gelecek.

45. “Andolsun ki, Semûd milletine kardeşleri Salih'i “Allah'a kulluk ediniz” desin diye gönderdik. Hemen birbirleriyle çekişen iki zümreye ayrıldılar.”

Evet Semûd toplumuna da kardeşleri Salih’i gönderdik. Se-mûd kavmine de kendilerinden, kendi içlerinden kardeşleri Salih’i gönderdik. Kendilerini, hayatlarını, dillerini, örf ve âdetlerini en iyi tanıyan bir elçi gönderdik. Önceki sûrelerde de anlattığımız gibi Semûd kavmi Hayber ile Tebûk arasında bulunan Hicr denen bölgede yaşayan Âd kavminden sonra gelmiş bir toplumdur. Evet Salih (a.s) toplumuna dedi ki ey kavmim Allah’a kulluk edin. Tüm hayatınızda sadece Allah’ı dinleyin. Hayatınızı parçalamadan hayatın tamamında Allah’a kulluk edin. Hayatınızın tamamında Hakîm varlık Allah olsun. Kulluğunuz sadece Allah’a olsun, çünkü Allah dışında sizin başka İlâhlarınız yoktur diyor. Ve toplum peygamberlerinin bu dâvetini alır almaz her zaman olduğu gibi hemen iki gruba ayrılıveriyor. Birbirleriyle çekişen, birbirini düşman bilen iki grup oluşuverdi. Mü’min ve kâfir olarak insanlar hemen ayrışıverdiler.

Kitabımızın başka yerlerinde anlatıldığına göre toplumda müstekbirler, ekonomik ve siyasal gücü elinde bulunduranlar, yöneticiler Salih (a.s) in dâvetinin toplumda maya tutmasıyla tüm ayrıcalıklarını kaybedeceklerini bilenler hemen peygambere karşı bir tavır alırlarken, toplumda ezilen, horlanan, sömürülen, mus’taz’af grubu da hemen iman ettiler. Müstekbirler iman eden mus’taz’aflara dediler ki biz sizin iman ettiğiniz şeylerin tamamını inkâr ediyoruz. Bir sizin mü’-mini olduğunuz şeylerin tümünü reddediyoruz. Elbette reddedeceklerdi, çünkü kabullendikleri andan itibaren hayatları değişecekti. Artık kimseye zulmedemeyecekler, insanların kanlarını ememeyeceklerdi. Evet bir grup iman ederken bir grup ta kâfir oldular ve tarihin her döneminde olduğu gibi bu iki grup arasında düşmanlık baş gösterdi.

46. “Salih: “Ey milletim! Niye iyilikten önce acele kötülük istiyorsunuz? Merhamet olunasınız diye Allah'tan mağfiret dileseniz olmaz mı?” dedi.”

Salih (a.s) in toplumundan iman etmeyenler iyilikten önce kö-tülüğü istiyorlardı. Kendileri için iyilikten önce kötülüğü acele ediyorlardı. Kendileri hakkında kötülüğü çabuklaştırmak istiyorlardı. Allah’ın elçisinden kendilerine vaadedilen azabın bir an evvel gelmesini, getirilmesini istiyorlardı. Hani nerede kaldı şu sözünü ettiğiniz azap ey Salih? Bir an evvel gelse de görsek ya! diyorlardı.

Tıpkı şu andaki kâfirlerin karşılarındaki Müslümanlarla alay ederek hani: Ey Müslümanlar, şu yıllardır bizi tehdit edip durduğunuz azap nerde kaldı? Hani niye gelmiyor ya? dedikleri gibi. Adamlar kendilerini bekleyen bir âhiret azabının, ya da dünyadaki helâklerinin acelecisi bir tavır alıyorlardı da Allah’ın elçisi Salih (a.s) da onlara şöyle diyordu:

Ey Milletim, ne oluyor size? Nedir sizin bu tavırlarınız? Niye iyilikten önce kendiniz için acele kötülük istiyorsunuz? Kötülük sizin için iyilikten daha mı iyidir? Yaşadığınız bu hayatla, bu

küfür ve şirklerinizle sanki kötülüğü dâvet ediyorsunuz. Merhamet olunasınız diye Rabbinizden mağfiret dileseniz olmaz mı? Rabbinizin yoluna girip O'nun rahmetine erseniz, dünyada güzel bir hayat âhirette de cennete gitmek istemez misiniz? Bilmez misiniz ki sizden önce sizin şu andaki tavırlarınızı sergileyen nice toplumlar yerin dibine batırılmıştır. Daha dün atalarınız Ad'ın başına gelenleri ne çabuk unuttunuz? Rabbiniz şu anda size mühlet tanıyor ki acaba küfürlerini, zulümlerini bir gün anlayıp dönerler mi diye. Evet Salih (a.s) in bu nasihatlerine karşılık bakın kavmin cevabı, yahut tavrı şöyle oldu:

47. "Sen ve beraberindekiler yüzünden uğursuzluğa uğradık" dediler. Salih: "Uğursuzluğunuz Allah katındandır; belki imtihana çekilen bir milletsiniz" dedi."

Allah'ın elçisine böyle diyorlardı. Sen ve sana iman edenler bize uğursuzluk getirdiniz. Sizin yüzünüzden uğursuzluğa uğradık. Her zaman böyledir kâfirler. İşleri iyi gittiği zaman, ekonomik yönden rahatladıkları zaman, siyasetleri iyi gittiği zaman bunu kendileri becerdi veya buna kendileri lâyıktı, ama bir zaman gelir de eğer işleri bozulursa tüm suç Müslümanlarındır. Tüm uğursuzlukları Müslümanlara yorarlar. Tüm iyilikleri kendilerinden, tüm kötülükleri de Müslümanlardan biliyorlar. Hep bu başımıza gelenler bu müslümanlar yüzündendir. Bizi engelleyenler, bizi geri bırakanlar hep bu Müslümanlardır.

İşte şu anda da aynısını söylüyorlar Müslümanlara. Halbuki yıllardır ülke yönetiminde Müslümanlar söz sahibi değil. İlerlemeye engel gördükleri Kur'an'ı devre dışı bırakalı, İslâm'ı diskalifiye edeli yıllar oldu. Allah yasalarını yürürlükten kaldıralı yıllar oldu. Hani niye kalkınamıyorlar ya? Hani bu uğursuzlukları niye her geçen gün biraz daha artarak devam ediyor?

Salih (as) buyurdu ki, ey beyinsizler sizin uğursuzluğunuz Allah katındandır. Ne biliyorsunuz? Belki imtihana çekilen bir toplumsunuz. İyi ya da kötü, hayır ya da şer başınıza ne gelirse hepsi Allah-tandır. Kaderin sahibi Allah'tır. Bu belâlar, bu kıtlıklar, bu sıkıntılar Allah'tandır. Tüm bunlar Allah yasalarıdır. Allah yasalarının gereğidir. Allah şu anda sizleri bunlarla imtihan ediyor. Bütün bunlar birer imtihan konusudur. Ya da sizler bunları Allah yasalarına göre değerlendirmek zorundasınız.

48. "O şehirde, yeryüzünde bozgunculuk yapan, düzeltmeye uğraşmayan dokuz kişi vardı."

Evet şehirde, yeryüzünde ifsad eden, bozgunculuk çıkarak, Allah ve elçisinin istediği düzeni bozmaya çalışan, ıslahtan yana değil bozmadan yana sa'yeden dokuz kişilik bir çete vardı. Bunlar toplumu oluşturan değişik kabilelerden seçilmiş kimselerdi. Allah'a ve peygambere karşı gelmede en önde olan azgın kimselerdi bunlar. Kitabımızın başka âyetlerinden öğrendiğimize göre Salih'in (a.s) devesini öldürenler de bunlardır. Azınlık bir gruptu bunlar ama toplumun öteki üyeleri onların bu azgınlıklarına ses çıkarmadıkları, engel olmadıkları için tüm toplum Allah tarafından suçlu görülüp onlara gelen cezanın mahkumu yapılmıştır. Evet toplum içinde şirke ahlâksızlığa, İslâm dışı uygulamalara ses çıkarmayan herkes ondan sorumludur.

49,50. "Biz gece ona ve ailesine baskın verelim, sonra da onun dostuna, ailesinin yok edilişinde bulunmadık, şüphesiz biz doğru söylüyoruz, diyelim" diye aralarında Allah'a yemin ettiler. Onlar bir düzen kurdular, Biz fark ettirmeden düzenlerini bozduk."

Evet dediler ki gece Salih (a.s)'a ve ailesine bir baskın düzenleyelim, sonra da onun dostuna, kabilesine, onun kan dâvâsını güdebilecek, hesabını sorabilecek kimselere de diyelim ki; biz kesinlikle Salih'in öldürülme eylemine katılmadık, bizim bu işte bir müdahâlemiz olmadı. Muhakkak ki biz doğru söylüyoruz diyelim diye aralarında yemin ettiler. Onlar bir düzen kurdular, Allah elçisine bir komplo hazırladılar. Biz de fark ettirmeden onların düzenlerini bozuverdik diyor Rabbimiz.

Allah'ın elçisine karşı hile düşündüler, komplo düzenlediler. Diğer sûrelerin beyanıyla önce Salih'in (a.s) mûcize devesini öldürdüler. Bunun üzerine Salih (a.s) onlara üç gün süre tanıdı. Üç gün yurdunuzda dilediğinizi yapabilirsiniz. Ondan sonra Allah'ın azabı kesinlikle sizi yakalayacak buyurdu. Onlar da azabın geleceği gece Allah'ın elçisini yok etmeyi planladılar. Hainler Allah'la başedebileceklerini sandılar da; Allah'a ve peygamberine tuzak kurdular. Allah'ın elçisini bir hileyle ortadan kaldırmayı düşündüler. Halbuki Allah onların kurduğu tuzakların tümünden haberdardı. Allah'ın izniyle elbette onların tuzakları başarılı olamayacak, neticeye ulaşamayacaktı. Allah'ın kurduğu tuzaklar geçerli olacaktı, hiç kimse Ona karşı koyamayacaktı. Allah onların tuzaklarının tümüne Allah muttali iken, Allah'ın ilmi onları kuşatmışken, onlar Allah'ın tuzaklarından gafildirler. Onun içindir ki Allah onların elçisine karşı kurdukları tüm tuzakları, tasarladıkları tüm komploları boşa çıkaracaktı.

Bu hep böyle olagelmiştir. Şu anda da Allah'a, Allah'ın dinine, Allah'ın elçisine ve Müslümanlara karşı tuzaklar kuranlar, komplolar hazırlayanlar, din eğitimini yasaklayanlar, insanların dinlerine ulaşmalarını engellemeye çalışanlar, İmam Hatipleri, Kur'an kurslarını kapatmaya çalışanlar, kendi yasalarının hâkimiyeti adına Allah yasalarını kaldırmaya çalışanlar, Allah'ın peygamberine ve Müslümanlara hayat hakkı tanımamaya sa'yedenler bunu hiçbir zaman unutmamalıdırlar. Ama ne yazık ki günümüz kâfirleri de tıpkı dünün kâfirleri gibi Allah'tan gafildirler. Kime tuzak kurduklarının, kiminle savaşa tutuştuklarının farkında değiller. Unutuyorlar ki Allah onların tüm tuzaklarının biliyorken, onlar Allah'ın tuzaklarından habersizdirler. Allah onların kurdukları tuzakların nereye kadar gidebileceğini biliyorken, onlar Rablerinin kendilerine karşı neler hazırladığını asla bilmemektedirler.

51,53. "Hilelerinin sonunun nasıl olduğuna bir bak! Biz onları ve milletlerini, hepsini, yerle bir ettik. İşte, haksızlıklarına karşılık çökmüş bulunan evleri! Bunda bilen bir millet için şüphesiz, ders vardır. İnanıp Allah'a karşı gelmekten sakınanları kurtardık."

Evet onların hilelerinin, kurdukları düzenlerin nasıl olduğuna bir bak. Bir bakın ki Biz de onların yerlerini, yurtlarını nasıl darmadağın ettik? Bir bakın ki ağızlarının payını nasıl veriverdik onların? Nasıl yerle bir ediverdik onları? Bir ses, bir sayha onları yakalayıverdi de oldukları yere diz çöküverdiler. Hepsini yerle bir ediverdik. Çünkü onlar zalimdiler. Allah'a karşı zulmettiler, Allah'ın elçisine karşı zalimce davrandılar, kendilerine zulmettiler. Körlüğü basîrete tercih ettiler. Dalâleti hidâyete tercih ettiler. Kendi hevâ ve heveslerini, kendi hayat programlarını, kendi keyiflerini Allah yasalarına tercih ettiler. Tıpkı kendilerinden öncekiler gibi küfrü imana, sapıklığı hidâyete tercih ettiler de Allah bir sarstı ki yerlerini yurtlarını, o kıyamet kopsa da yıkıl-maz

zannettikleri binalarını yerle bir ediverdi. İşte bu zulümlerine karşılık çökmüş, yerle bir olmuş evleri, sarayları, köşkleri. muhakkak ki bunda bilen bir kavim için ibretler vardır, dersler vardır.

Evet böyle Allah ve elçisiyle savaşa tutuşanlar helâk edilirken tercihlerini Allah ve elçisinden yana kullanan, Allah için bir hayat yaşayan muttakileri de kurtardık diyor Rabbimiz. İşte böylece bir toplum daha tarih sahnesinden siliniyordu. Bir toplum daha Rablerine isyanlarının cezasını çekerken, o toplum içinde üstlendikleri rollerinden dolayı Allah elçisi ve beraberinde inananlar kurtuluyor ve Rablerinin vaadine kadar yaşıyorlar. Sonra Rabbimiz bir başka toplumu anlatmaya başlıyor.Lût (a.s)'ı ve onun toplumunu anlatmaya başlıyor.

54,55. "Lût'u da gönderdik; milletine şöyle dedi: "Göz göre göre bir hayasızlık mı yapıyorsunuz? Kadınları bırakıp, şehvetle erkeklere mi yaklaşıyorsunuz; evet, siz cahil bir milletsiniz."

Allah'ın elçisi Lût (a.s) kavmine dedi ki: Ey kavmim, göz göre göre bir hayasızlık mı yapıyorsunuz? Toplumunun en büyük hastalığına dikkat çekiyordu Allah'ın elçisi. Önceki sûrelerde uzun uzun an-

lattı Rabbimiz, o toplumun hastalığı da erkeklerin kadınları bırakıp erkeklere gitmesi, erkeklerde tatmin olması şeklinde âlemlerde görülmedik bir hastalıktı. Hayvanların bile yapmadığı bir ahlâk bozukluğunu mu yapıyorsunuz? Evet sizler gerçekten cahil bir toplumsunuz dedi. Rabbinizin size neslinizin devamı için verdiği erkeklik güçlerinizi Rabbinizin gösterdiği yolda kullanacak yerde kadınları bırakarak erkeklere giden, sapıklığı tercih eden cahillersiniz siz.

56. "Milletinin cevabı sadece: "Lût'un ailesini kasabamızdan çıkarın, güya onlar temiz kalmaya çalışan insanlarmış" demek oldu."

Lût (a.s) un bu uyarılarına karşılık kavmin verdiği cevap bu. Lût ve ailesini çıkarın kasabanızdan. Atın bunları şehrinizden. Çıkarın bu adamları şehrinizden. Atın bu adamları okullarınızdan. Sürün bunları dairelerinizden. Uzaklaştırın çarşı pazarlarınızdan. Temizleyin bunları askeriyenizden. Çünkü bu adamlar temiz kalmak istiyorlar. Temizlik istiyorlar bunlar. Aşırı temizlik ve iffetten yanadırlar bunlar. Madem ki temizlik istiyorlarmış, madem ki temizlikten yanalarmış öyleyse çıkarın bunları şehrimizden de diledikleri yerde diledikleri kadar temizlensinler.

Bunlar memleketin düzenini bozuyorlar. Bunlar bizim keyfimizi kaçırıyorlar. Bunlar bizim aramızda fitne çıkarıyorlar. Bunlar bizim hayatımızı bozuyorlar. Bunlar sürekli bize Allah'ı, âhireti, haramı, helâli, hesabı kitabı, namusu iffeti hatırlatıp keyfimizi kaçırıyorlar. Yok edin bunları ve rahat edin diyorlar.

Bakıyoruz bugün de aynı şeyleri söylüyorlar namuslu Müslümanlara. Elbette pislerin içinde temizler yadırganacaktır. Elbette namussuzların içinde namuslular yadırganacak ve dışlanacaktır. Rüşvetçilerin, haramzadelerin arasında temizler istenmeyecektir. Hayatları pis, sistemleri pis, yaşantıları pis, hukukları pis olan, kazanmaları harcamaları pis, eğitimleri pis, erkek kadın ilişkileri pis olan, her şeyleri pis olan, her tarafları kokuşmuş fıtratları pisliğe alışmış insanların temizlikten ve temizlerden hoşlanmaları asla mümkün olmayacaktır. Evet o toplum da böyle Allah düşmanı, peygamber düşmanı bir tavır sergileyince:

57. "Bunun üzerine onu ve ailesini kurtardık, yalnız karısının geride kalanlardan olmasını gerekli bulduk."

Lût'u ve Onun safında yer alanları, Allah ve elçisine iman edip tercihlerini Allah ve elçisinden yana kullananları kurtardık, ancak Lût'un hanımı müstesna, çünkü onun geride kalanlardan olmasını gerekli bulduk. Yâni elçimiz Lût'a onu beraberinde götürmemesi konusunda gerekli talimatı verdik. Evet karısı tercihini Allah ve Resûlünden yana kullanmayıp helâk olacaklardan yana kullandığı için onu helâke uğrayanların arasında kıldık, rahmetimizden kurtuluştan mahrum olanlardan yaptık. Temizlikten, temizlenmeden yana olan, Allah'ın istediğinden yana olan peygamberi ve onunla birlik olanları kurtardık.

58. "Geride kalanların üzerine bir yağmur yağdırdık. Uyarılan fakat yola gelmeyenlerin yağmuru ne kötü idi!"

Onların, bu ahlâksız toplumun üzerine öyle bir yağmur yağdırdık ki uyarıdan nasip almayan, peygamberin uyarılarına kulak tıkayan, adam olmaya yanaşmayan bu insanların yağmuru ne kötü idi? Evet Rabbimiz gönderdiği bir yağmurla, bir helâk yasasıyla geriye kalanların topunu yerle bir ediverdi. Melekler o şehirleri kaldırdılar ve yerle bir ettiler. Üzerlerine azap yağmuru yağdırdılar. Taşlar yağdırdılar ve işlerini bitiriverdiler.

Ve işte böylece Allah'la savaşa tutuşmuş bir toplum daha tuzlu sular altında kendilerine hazırlanmış korkunç bir cehennem beklentisi içindeler. Halbuki ahlâksızlar, Allah'ın istediği tertemiz bir hayatı kabul etmiş olsalardı bu azabın mahkumu olmayacaklardı. Hem dünyaları güzel olacaktı, hem de âhireti kazanmış olacaklardı. Ama aşırı gittiler. Allah ve elçisini dinlemediler. Azgınlaştılar. Aşırı cinsel özgürlük kadınlardan zevk almaz hale getirdi onları. Kadınlardan bıktılar da nihâyet erkeklere yöneldiler. Cinsel ahlâksızlığı Allah'a ve O'nun elçisine isyanın doruk noktasına vardırdılar. İşte böyle rezil bir hayatın sonunda rezil bir helâkle helâk olup gittiler. Rabbimiz aralarındaki mü'minleri kurtarırken kâfirlerin de kökünü kesiverdi. Karısı bile bu helâkten kendisini kurtaramadı.

59. "Ey Muhammed! De ki: "Hamd Allah'a mahsustur, seçtiği kullarına selâm olsun. Allah mı daha iyidir, yoksa O'na koştukları ortaklar mı?"

Buraya kadar anlatılan konuları bir hatırlayalım: Önce bir giriş, işte bunlar Kur'an âyetleridir, okunması gereken, okunup dinlenmesi ve amel edilmesi gereken âyetlerdir denilmişti. Sonra mübîn bir kitabın, kitâbenin, yazgının âyetleri denilmişti. Daha sonra sizin konumunuz, durumunuz devletiniz böyle de olabilir diye Süleyman (a.s) anlatıldı örnek olarak. Sonra bunların arkasından deniliyor ki, de ki elhamdülillah.

Elhamdülillah. Neye elhamdülillah? Hemen zâhirde belki ilk akla gelen geberip giden, kahrolup giden şu kahrolasıcalardan kurtulduk ya, Firavun geberdi gitti ya elhamdülillah. Belkıs da saltanatını bitirdi, geldi Süleyman'a teslim oldu ya, O da İslâm yolunu seçti ya elhamdülillah. Semûd da helâk oldu, Salih (a.s) da kurtuldu ya elhamdülillah. Lût kavminin o şenaati de bitti, onlar da helâk oldu ya elhamdülillah. Böyle bir elhamdülillah anlayışı var. Aynı ifadeyi En'âm'da da görüyoruz:

"Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun ki zulmeden toplumun böylece kökü kesildi."
(En'âm 45)

Elhamdülillah ki; Allah böylece zulmeden zalimlerin kökünü kesiverdi. Allah onların defterlerini dürüverdi elhamdülillah. Demek ki zalimlerin helâkinden sonra Allah'a hamd etmek vaciptir. Ulemâ bu âyetten bunu çıkarmışlardır. Zalim kavmin kökü kesildi elhamdülillah. O da aynen buradaki gibi bir tabir. İşte elhamdülillahın böyle bir mânâsı var. Hamdın Allah'a ait oluşunun mânâsı değildir bu, Türkçe'deki ifadesidir. Elhamdülillah bu belâ da bitti, elhamdülillah şu dert de bitti gibi. Ama âyette biraz şöyle gibi: Mevlâ ne kadar da güzel konulara değinmiş, ne kadar da güzel hükmetmiş, ne kadar da güzel yardım göndermiş. Salih'e söyledikleri, Mûsâ'dan istedikleri, Süleyman'a emrettikleri ne kadar da güzel şeylermiş? Yardımı da istekleri de ne kadar da övgüye lâyıkmış? Her yaptığı tam ve mükemmelmiş. Yâni övgü Allah'ındır, Allah'a mahsustur diye böyle bir elhamdülillah girişi yapılıyor burada diyoruz.

Allah'a hamd olsun. O zaman hamd kavramını şöyle canlandıralım inşallah: Elhamdülillah, tam ve mükemmellik konusunda kafamızda canlanacak tüm fikir, düşünce, tavır, davranış, yâni hamd ifadesiyle anlamını bulacak her şey Allah'a aittir. Bir şeyi hamd konusuyla mı işleyeceksin? o mutlaka Allah'a ait olacaktır. Yâni bir kadını mı öveceksiniz? Bir düğünü mü öveceksiniz? Ya da herhangi bir şeyi tam mı bileceksiniz? Mükemmel mi göreceksiniz? Birinin davranışında bir güzellik mi göreceksiniz? Kâinatta mevcudatta tamlık, güzellik mi arayacaksınız? Bu Allah'a ait bir iştir, yâni bu konuda söz sahibi Allah'tır. Başkası bu konuda söz sahibi değildir.

Meselâ Annem ve babam oturuyor idiyseler ve ben: "Anne! Bütün sevgim sana aittir!" desem, sonra babama da göz kırpsam, seni de severim diye. Bunda bir sahtekârlık var

demektir. Yâni Allah hamde lâyık olandır da şunların yaptıkları da yabana atılmaz demenin anlamı yoktur. Sahtekârlıktır bu Allah'a karşı. Yâni Allah hamde lâyıktır da bizim toplum da becerir bu işi. Veya filanın yaptıkları da yanlışsızdır demek sahtekârlığın daniskasıdır Allah'a karşı. Allah'ın yasaları güzeldir, doğrudur, eksiksizdir, mükemmeldir ama filanın kanunları da yabana atılmamalıdır demek şirktir Allah'a. Elhamdülillah hamd e konu olan şey sadece Allah'ındır diyoruz.

Meselâ peynir ekmek yedikten sonra diyoruz ki Elhamdülillah. İçki ekmekten sonra diyemiyoruz elhamdülillah. Niye? Çünkü peynir ekmekle doymamızı emreden, onu doygunluk konusu yapan Allah'ın o konudaki emri, hükmü gerçekten en güzelidir, tam bize göre olanıdır. Yâni sen ayarladın, ama ya Rabbi tam mükemmel ayarlamışsın, en güzelini emretmişsin, tam bize göre ayarlamışsın demektir bunun mânâsı. Bu açıdan değerlendirilince Müslüman hayatını yaşar ve üzerine der ki elhamdülillah. Veya hayatını, programını elhamdülillah diyebileceği biçimde ayarlar. Ben şunu, şunu yapacağım, ama bunları yaparken benim hedefim hayatımda elhamdülillahı gerçekleştirmektir. Bunun iki anlamı var:

1: Dünya planında bizim her yaptığımız işten sonra elhamdülillah demeyi becermemiz gerekecek. İçki içtim elhamdülillah! Zina ettim elhamdülillah! Kitabımı tanımadan bir gün daha geçirdim elhamdülillah! Namazsız bir gün daha yaşadım elhamdülillah! Diyemiyorsan yapma o zaman onları. Az evvel yalan söyledim elhamdülillah diyemi-yorsan söyleme yalanı.

2: İkinci mânâsı şu: Müslüman öyle bir hayat programı yaşar ki sonunda:

"Bizi buraya eriştiren Allah'a hamd olsun. Eğer Allah bizi doğru yola iletmeseydi, biz doğru yolu bulamazdık."
(A'râf 43)

Evet cennete ve nîmetlere ulaştığını, ulaştırıldığını gören mü'minin diyeceği söz budur: Bu nîmetleri bize veren, bizi bu nîmetlere ulaştıran, bizi cennete ulaştıran, bize cennet yolunu gösteren, bize cennete ulaştırıcı ameller işlemeyi nasip eden Rabbimize hamd olsun. Eğer Allah bize dünyada hidâyet etmeseydi, bize yol göstermeseydi, bize kitap ve Peygamberler göndermeseydi, bize cennet yolunu göstermeseydi, bize cennet yollarını açmasaydı hiç bir zaman biz bu cenneti bulamazdık. Hiç bir zaman biz bu nîmetleri elde edemez-dik. İşte mü'min karakteri. Mümin bir nîmete ulaştığı zaman bunu kendisinden değil Allah'tan bilir. Bunu bana Rabbim verdi der ve sürekli Rabbine hamd eder.

Evet Rabbimiz bizim sürekli bize yol gösteren kendisine hamd etmemizi, sonunda cennet kazanacağımız bir hayatı hedeflememizi istemektedir. Onun rızasına uygun niyet taşımamızı, yâni Allah için muttaki olmamızı, tüm hayatı Allah için yaşamamızı istemektedir. İşte hamd budur. Ve Rabbimiz kitabının her bir bölümünde bizden bunu istemektedir. Kitabının her bir bölümünde sürekli Rabbimiz bana kul olun diyor. Benim istediğim şekilde yaşayın diyor. Benim size gönderdiğim hayat programını yaşayın diyor. Zaten Allah'a Allah'ın istediği biçimde kulluk yapmadan, Allah'ın bizim adımıza gönderdiği hayat programını uygulamadan, hayatı Allah adına yaşayan muttaki kullar olmadan Allah'ı hamd etmiş olmak mümkün değildir. Zaten mü'minin yaşadığı hayatta hedefi neydi?

"Onların dualarının, dâvâlarının sonucu hayatlarında elhamdülillahı gerçekleştirmektir.
(Yunus 10)

Bir hayat ki neticesinde elhamdülillah gerçekleşecek. Bir hayat ki sonunda o hayatı yaşayanlar elhamdülillah demeyi hak edeceklerdir. İşte bu hayat Allah ve Resûlünün bizden istediği hayattır. Allah'ın kitabıyla ortaya koyduğu, Rasulullah efendimizin de bizzat pratik hayatıyla örnekleyip açıkladığı bir hayattır bu. Evet demek ki elhamdülillah hayatın

İslâmlaşması demektir. Elhamdülillah İslâmlaşan bir hayatın sonucudur. Esasen elhamdülillah'ı anlamak Kur'an'ı anlamak demektir. Elhamdülillah Kur'an'da Allah'ın istediği hayatı yaşamak demektir. Şimdi bir adam düşünün ki Kurandan haberi yok, sünnetten haberi yok, Allah'ın kendisinden istediği hayattan haberi yok. Müs-lümanım diyor ama henüz Müslümanlığın farkında değil. Böyle bir adam hayatına nasıl hamd edecek? İslâm dışı bir hayata elhamdülillah demek Allah'a en büyük iftiradır.

Peygamber hayatına bakıyoruz Rasulullah (sav) öyle bir hayat bir programı yapmıştır ki, onun her bir biriminde, her bir durakta, her bir kendine söz düştüğü yerde, meselenin bitim noktasını belirlediği yerde diyordu ki elhamdülillah. Meselâ Addas Müslüman olmuştu kendisi sebebiyle, kulunu kendisi sebebiyle Müslüman yapan Allah'a hamd olsun. Ya da Hatice şöyle oldu elhamdülillah, savaşta böyle oldu elhamdülillah, barışta öyle oldu elhamdülillah, Ebu Cehil geberip gitti elhamdülillah. Aynen böyle bir hayat programının bitiş ve başlangıçlarında peygamberimiz diyordu ki elhamdülillah. Bizim de yapacağımız bu. Amma bunu dilimizle söyleyip de hayatımız bunun dışında yürüyorsa, yâni dilimizle elhamdülillah dediğimiz halde hayatımızla elhamdü lil baba, elhamdü lil ana, elhamdü lit toplum, el hamdü lil mo-da, elhamdü lid doktor, şeklinde yapıyorsak o zaman olmadı.

Dilimizle de, kalbimizle de, hayatımızla da hep moda yerine Allah, ana baba yerine Allah, toplum yerine, doktor yerine Allah diyorsak o zaman müthiş bir sahtekârlık, hâşâ Allah korusun müthiş bir nifak ortaya çıkıyor demektir. Yâni biz dilimizle Allah'ı över görünürken, olaylarla başkalarını mükemmel kabul edersek o da müthiş bir yalan olacaktır, ona da bir iki örnek verelim ve bu kadar yetsin inşallah:

Meselâ iki ev döşemesinden hangisi bize hoş geliyorsa aslında hamdi ona lâyık kılıyoruz demektir. Ey toplum, ey moda sen böyle istedin bizden! Biz de böyle döşedik diye onu güzel görüp yapıyorsak, ama Hz. Ali'nin ev modeli, Hz. peygamberin kızının ev modeli bize hoş gelmiyorsa, dilimizle de İslâm'ınki hoş diyorsak bunda bir çelişki olacak demektir tabii. Veya meselâ elli çeşit yemekten sonra elhamdülillah diyorsak bu da bir garip olacaktır. Yâni bunun üzerine elhamdülillah denmeyecektir.

Yâni ey midem sana zulmedebildim elhamdülillah! Veya ey açlar sizin yiyeceklerinizi de ben yedim elhamdülillah! Ya da ey komşular siz açken ben karnımı doyurabildim elhamdülillah! Ey karnı toklar size tok olmanıza rağmen yemek yedirebildim elhamdülillah! demenizin de anlamı yoktur elbette. Meselenin ikinci örnek tarafı da şu: Biz öyle elhamdülillah türküsü çağırıyoruz ki, aslında hamde lâyık değilken, hamd etmeye lâyık değilken yapıyoruz bunu. Meselâ komşumla bugüne kadar ilgi kuramadım elhamdülillah! Kur'an'la ilgisiz bugünü bulabildim elhamdülillah! Çocuklarımın midesini doyurdum da kafalarını doyuramadım elhamdülillah! diyorsak orada bir yanılgı söz konusu olacaktır herhalde.

Elhamdülillah dille yapılır. Eş şükrü lillah da amelle yapılır. Burada da bunun sözle yapılması gerekiyor. Yâni hamdi Allah'a ait kılmanın sözcülüğünü yapacağız. Bir de ne diyecekmişiz?

Bir de Mustafa yaptığı kullarına da selâm olsun. Mustafa olan kullara, seçkin kullara. Peygamberler denilmiş veya peygamberimiz denilmiş veya sahâbe denilmiş. Hepsi de mümkündür. Yâni seçkin kullara, seçilmiş kullara da selâm olsun. Yâni Müslüman kul demektir bunun mânâsı. Birine selâm verirken onun illa da Allah'ın sevdiği değil sevmesini istediğimiz kul anlamınadır. Selef söze de böyle başlamışlar: ***"Elhamdü lillah ve selâmun ala ibadihillezinesdafa"*** di-ye başlamışlar. Ama Allah'ın Resûlü bunu şöyle düzenlediğinden: ***"Elhamdü lillahi nahmeduhu vessalatu vesselâmu ala Ra-sulina Muhammedin"*** şeklinde ifade buyurduğundan biz de öyle diyoruz. Allah'ın Resûlü kendisine salat getiriyor. Kalbin itminanı ancak zikirle mümkündür. O da ya şu Kur'an âyetlerini, ya da meşhûd âyetleri zikirdir. Meşhûd âyetleri görmek şeklinde bir zikir.

Hani İbrahim (a.s) demişti ya ölüleri nasıl diriltirsin ya Rabbi görmek istiyorum. İnanmıyor musun? denilince de hayır kalbim mutmain olsun içindi demişti. Yâni kalbin itminanı bir görerek olur, müşahede edilen âyetlerle olur, bir de okuyarak olur, o da şu Kur'an âyetlerinin okunmasıdır diyoruz. Kalp karar makamıdır, kalp niyet makamıdır, yâni kalp aldığı kararlarda kendi kendine itminana ulaşması için alınan kararın yerli yerince olması lâzımdır. Kararın yerli yerinde olması da Kur'an'ın kararına uymanın dışında bir şeyle mümkün değildir. Yâni Kur'an diyecek ve o yapacak tamam bunun dışında başka bir kaynak yoktur. Meselâ hanımı nâşize olan bir adam hanımına tokat atacak, bu kararı aldığı andan itibaren o kişinin kalbi ancak mutmain olacaktır, çünkü Allah'ın o konuda istediğini bilebilmiştir.

Allah mı daha hayırlı yoksa şirk koşuyorlarmış, şu şirk koştukları mı? Şimdi böyle bir soru sanki Kur'an'da olmaması gerekirdi. Sanki bu konu, her konu Kur'an'da bu kadar ayan beyan iken böyle bir soru sorulmamalı gibiydi. Yâni bu şuna benziyor gibiydi: Baklava mı yiyeceksin? Yoksa dayak mı yemek istersin? Olur mu bu? Sorulur mu hiç bu? Yâni baklavayla dayak yan yana gelir de adam hiç he der mi? Hiç dayağı tercih eder mi? Yâni iş bu kadar açıkken, yâni bu adamların şirk koştukları şeylerden hayır beklemeleri, sonra Allah'tan da hiç hayır beklememeleri bu kadar yanlış yâni. Her şey bu kadar ayan beyan iken halâ onlar bu işi yapıyorlarsa Allah da onların seviyesinde soruyor işte.

Bakıyoruz topluma şifayı Allah'tan beklemeleri gerekirken filandan, falandan bekliyorlar. Hukuku Allah'tan istemeleri gerekirken falandan filandan hukuk dileniyorlar. Yâni adam kendisi deli, delilik konusunda ona müracaat ediyorlar. Yâni bugüne kadar tanıdığım doktorların hemen hemen yüzde doksan dokuzu psikopat. En azından şu konuda psikopat: Biz üstünüz diyorlar, öyle aşılamışlar bunlara, herkes bize muhtaç. Bu açıdan adamlar psikopat. Gidiyorlar insanlar bunlara ruh ve beden dengesinin güya sağlanması için müracaat ediyorlar, bilgi alıyorlar. Şifa böyle, hidâyet konusu böyle, rızık konusu böyle, eğitim konusu böyle, sosyal ve siyasal yapılanmalar konusu böyle, toplumsal yönlendirme böyle, ekonomik yapılandırma böyle, böyle...

Düşünün şimdi sizin evin neresinde yatacağınıza, yaylı mı yaysız mı yatacağınıza, karyolanın tipini, şeklini, yatak odanızın döşenmesinin biçimini, nereden nasıl ışık alacağını, misafiri nereye oturtacağını, misafire neler ikram edeceğini, hep başkaları belirleyecek, ondan sonra da sen Allah en bilen diye yaygara basacaksın. Olmaz ki bu iş. Ne giyeceğini, nasıl giyeceğini, düğününü nasıl yapacağını, şehir hayatını nasıl düzenleyeceğini, eğitimini, hukukunu hep başkaları ayarlayacak.

Meselâ pek çok belediye başkanının bireysel hayatlarında ne kadar Müslüman olduklarını her halde bilirsiniz. Yanlışlarımız hepimizin vardır o ayrı ama adamlar samimi. Lâkin bu adamlar iş başına gelince biz bu şehir hayatının düzenlemesinde sizlere muhtacız ey insanlık diye kimlere müracaat etmiyorlar bu adamlar? Nerelere gidip kimlerin şehir yapılanma planları almıyorlar değil mi? Peki Allah ve Resûlü hiç mi bilmez şehir planını? Yönetmelikler, talimatnameler, tüzükler, kanunlar, nizamlar hep başkalarından kaynaklıdır, bunlar da onları gündeme getirme savaşı veriyorlar, uygulama kavgası veriyorlar.

60. "Yoksa gökleri ve yeri yaratan, gökten size su indirip onunla, bir ağacını bile bitirmeye gücünüzün yetmediği, güzel güzel bahçeler meydana getiren mi?

Allah'ın yanında başka bir tanrı mı? Hayır; onlar taptıklarını Allah'a eşit tutan bir millettir."

Ya da gökler yüzü ve yeryüzünü yaratan, size gök yüzünden su indiren mi hayırlı? O suyla böyle güzel güzel bağlar bahçeler bitirmişiz. Siz onların ağaçlarını dikemezsiniz. E bizim bahçedeki elma ağaçlarının tamamını ben diktim. Yâni yeryüzündeki tüm ağaçlara göre insanların ektiği ne ki? bir böyle bunun mânâsı. Bir de onun ekim imkânını veren Allah'tır dan dolayı eken diken Allah'tır diyoruz, bile-miyorum. Yâni ona imkân veren onu ortaya koyan kim demektir bunun mânâsı. Yâni onun o ortamda büyümesi yine benim iznimle oluyor diyor Rabbimiz. Çünkü bir sinek geliyor, bir böcek geliyor veya bir hastalık geliyor ve işini bitiriyor bazen . Onu ben bitiriyorum diyor Allah.

Allah'la birlik başka İlâh mı? Yoksa bütün bunları yapan Allah yanında başka bir İlâh daha mı var?

Yok yok onlar sapan, sapıtan, ortak koşan, Allah'a başkalarını da denk tutmaya çalışan insanlardır.

61. "Yoksa yeri, yaratıklarının oturmasına elverişli kılan ve aralarında ırmaklar meydana getiren, yeryüzüne sabit dağlar yerleştiren, iki deniz arasına engel koyan mı? Allah'ın yanında başka bir tanrı mı? Hayır; çoğu bilmezler."

O, ortak koştukları mı hayırlı? Ya da yeryüzünü bir karar mevkii yapan, sizin istikrarınız, yaşamınız, kararınız kılan, sonra sizin için nehirler, arklar, ırmaklar, sabanlar ve ekinler yaratan, orada dağlar var eden ve iki bahr arasına da engel koyan Allah mı daha hayırlı? İki bahr, bahru's sema ve bahru'l arz olarak anlaşılmış. Yâni gökyüzündeki bulutlarda temerküz etmiş su var ya, bir o, bir de yerdeki su var ya, inivermiyor aşağıya işte birisi de o. Allah istediği zaman indiriyor onu.

Veya tatlı su, acı su arasındaki engeldir ki karıştırmıyor birbirine. Veya denizlerdir. Acısı tatlısına karışmıyor, sıcağı soğuğuna karışmıyor. Veya bu denizler arasındaki kara parçalarını koyarak onların birbirlerine karışmasını engelleyen hacizleri de biz koyduk diyor Allah. Meselâ düşünün Karadeniz'in suyuyla Marmara'nın suyu birbirine karışmıyor. Birinin tuz oranı diğerinden her zaman farklıdır. Bu âyet ne anlatır böyle olunca? Bakın çevrenize, karaya, denize, suya, aradaki engellere. Bu konularda sözü geçen Allah mı? Yoksa sizin sözünü dinlemeden yana olduğunuz varlıklar mı daha hayırlı? Allah'ın gücünü kuvvetini bir de böyle bakarak anlayın diyor sanki. Allah'la birlik var mı başka bir İlâh? Elbette yoktur. Ama pek çoğu bunun farkında değiller, bilmiyorlar.

62. "Yoksa, darda kalana, kendisine yakardığı zaman karşılık veren, başındaki sıkıntıyı gideren ve sizi yeryüzünün sahipleri yapan mı? Allah'ın yanında başka bir tanrı mı? Pek kıt düşünüyorsunuz."

Ya da Allah'ı bir de şöyle bilin: Eğer ihtiyacınız kaldıysa daha Allah'ı putlarla şöyle bir mukayese edin: Yâni o dua edince darda kalana icabet eden, onun çağırışına, duasına koşan ve onun üzerindeki kötülüğü alan, def eden, ortadan kaldıran ve sizi arzın halifeleri yapan, ya da sizi arzda arka arkaya gelen nesiller yapan, böyle bir Allah mı hayırlı? Yoksa Allah'la beraber başka İlâhlar mı? Niye az tefekkür ve tezekkür ediyorsunuz?

Hulefa el arz konusu, yeryüzünün halifeleri. Kimileri Allah'ın yeryüzünde bir halifesi olmaz diyorlar. Yâni halifetullah olmaz diyorlar. Niyeymiş o? Çünkü bir şeyin halife olması için

halefi bulunduğu şeyin, yâni selefin ortadan kalkması lâzımmış. Bu bir hükmü temel kabul edip diğer hükümleri onunla yargılamadır. Meselâ Zemahşeri yapmış bunu. Allah Mûsâ'ya demiş ki ***"Len terani"*** Ey Mûsâ ebediyen beni göremezsin. Bunu temel kabul etmiş, ***"İla Rabbiha nazırah"*** âyetini onunla yargılamış, kesinlikle Allah böyle dediğine göre burada anlatılan Allah'ın nîmetlerine bakmaktır demiş.

Halifelik konusunda da bir fikri temel kabul edip, kelimenin, kelâmın lügat mânâsını temel kabul edip, halef selef mânâlarını temel kabul edip, eh Allah gidecek de onun yerine kim gelecek? denilmiş, hâşâ Allah gitmez diyerek reddedilmiş. Oysa arzın halifesi olunca kişi arz gidecek de onu yerine gelecek demektir bunun mânâsı öyle düşününce. Oysa halifenin bir mânâsı da bir yerde bir kişinin bir başkası namına hükümde bulunmaktır. Onun namına icraatta bulunmak olacaktır. Yâni yeryüzünde Allah namı hesabına hareket eden kişiye de halife denir öyleyse.

Çünkü Hz. Ademe de aynı şey denmişti. Hz. Adem yeryüzünde Allah'ın halifesidir. Amma yeryüzünde Allah'ın halifesi olmaz, hâşâ Allah'ı yeryüzünden kaldırıp da yeryüzünde Allah gibi davranmak mânâsına deniyorsa elbette bu İslâm'da yoktur diyoruz. Onun içindir ki ***"Halife-i Ruy-i Zemin"*** denmiştir. Zillullah ifadesi: Allah'ın yeryüzündeki zılli, gölgesi, gibi ifadeler padişahlar için kullanılmış, ama niye kullandılar onu bilmiyorum ben. İki mânâsı var halifenin: Peş peşe gelen anlamına, bir de Allah için yeryüzünde söz sahibi olma anlamına.

63. "Yoksa, karanın ve denizin karanlıklarında size yol bulduran, rüzgarları rahmetinin önünde müjdeci gönderen mi? Allah'ın yanında başka bir tanrı mı? Allah, koştukları eşlerden yücedir."

Ya da düşünün size karanın ve denizin zulümatında yol gösteren Allah mı daha hayırlı? Ya da size önünde rahmetinin müjdecisi olarak rüzgarlar gönderen Allah mı daha hayırlı? Yoksa Allah yanında başka bir tanrı mı? Ama sakın ha bu özellikleri konusunda Allah'ı siz bildiğiniz gibi düşünmeyin. Çünkü Allah onların koştukları eşlere benzemez. Allah onlardan çok yücedir.

64. "Yoksa, önce yaratan, sonra da yaratmayı tekrar edecek olan; size gökten ve yerden rızık veren mi? Allah'ın yanında başka bir tanrı mı? De ki: "Eğer doğru sözlülerden iseniz, açık delilinizi getirin."

Yoksa şu varlık âlemindeki varlıkları yoktan var eden, öldükten sonra diriltip hesaba çekecek olan mı daha hayırlı? Gökten ya da yerden size rızık veren, sizi doyuran mı daha hayırlı? Yoksa hiçbir şeye gücü yetmeyen, yaratamayan, rızık veremeyen şu tanrı taslaklarınız mı daha hayırlı? Allah'la birlikte bir İlâh var mı? Allah'la birlikte başka bir İlâh olur mu? De ki ey peygamberim, eğer sâdıksanız, eğer bu id-dialarınızı ispata hazırsanız buyurun delillerinizi, burhanlarınızı getirin de görelim bakalım. Allah'tan daha hayırlı hangi İlâh varsa haydi ortaya koyun.

65. "De ki: "Göklerde ve yerde gaybı Allah'tan başka bilen yoktur. "Ne zaman dirileceklerini de bilmezler."

De ki, göklerde ve yerde gaybı Allah'tan başka hiç kimse bilmez, bilemez. Hiç kimse ne zaman dirileceklerini de bilmiyorlar, bile-miyorlar. Hiçbir şeyden haberleri yoktur onların. Şuursuzdur onlar.

66. "Âhirete dair bilgileri yeterli midir? Hayır; ondan şüphe etmektedirler. Hayır; ona karşı kördürler."

Bilâkis onların âhiret konusundaki bilgileri sadece şekten, kuşkudan ibarettir. Hayır onlar bütün bu bilgiler konusunda kördürler. Âhiret konusunda onların özellikleri sadece körlüktür.

Evet bu âyetlerinde Rabbimiz tarihi sorguladıktan, elçilerini ve onların toplumlarıyla mücadelelerini anlattıktan sonra, helâk olan toplumları gözler önüne serdikten sonra göklerde ve yerde yegâne Hakîm büyük kudret sahibi olan zatının büyük güç ve kudretine şahit kılındık. Bununla birlikte Allah dışında tanrı kabul edilenlerin ne kadar güçsüzlüklerinin sorgusuyla, kıyaslamasıyla karşı karşıya getirildik. Allah'la birlikte İlâhlar mı var? İfadeleriyle, Allah mı daha hayırlı? Yoksa şu İlâh taslakları mı sorgusuyla düşünmeye dâvet edildik. İnsanlığın tek tercihlerinin Allah olması gerektiği vurgusuyla bilgilendirildik. Rabbimiz tekrar tekrar sora, sora en kör gözlere bile gördürdüğüne, en sağır kulaklara bile duyurduğuna, en anlamaz kalplere bile anlattığına şahit olduk. En çarpıcı Allah'la birlikte bir İlâhın olmayacağının ispatına şahit olduk. Sadece Allah'ın hayırlı olduğuna şahit olduk. Rabbimizin bu âyetleriyle heyecanlandık, bilincine erdik elhamdülillah. Evet ey Rabbimiz Senin ortağın olabilecek başka hiçbir varlık yoktur dedik, tevhidimizi, imanlarımızı bir daha yeniledik.

Müslümanlar bu âyetlerin şuuruna erdikleri zaman kimse kimseyi sömüremeyecek, kimse kimseye Rablik, İlâhlık iddiasında bulunamayacak Allah'ın izniyle. Öyleyse sürekli bu âyetlerle birlikte olmak zorundayız.

67,68. "İnkâr edenler: "Biz ve babalarımız toprak olduğumuzda mı, doğrusu bizler mi tekrar çıkarılacağız? Bununla biz de, daha önce babalarımız da, andolsun ki, tehdit edilmiştik. Bu, öncekilerin masallarından başka bir şey değildir" dediler."

Evet kâfirler, Allah'ı inkâr edenler, bu dünyada Allah'ın etkisinin olmadığına inananlar dediler ki yâni şimdi bizler ve babalarımız ölüp toprak olduktan sonra tekrar diriltileceğiz, tekrar kaldırılacağız öyle mi? Olacak şey midir bu? Muhakkak ki biz ve babalarımız daha önce de vaad olunduk. Yıllardır bu hikayeleri duyduk, dinledik. İşte öleceksiniz, dirileceksiniz, sorgulanacaksınız, azaba çekileceksiniz filan dendi durdu. Yıllardır insanlar böyle şeyler söyleyip durdular. Bütün bunlar eskilerin masallarından başka, uydurma masallardan başka bir şey değildir dediler.

Onlar böyle diye dursunlar Rabbimiz de onların bu dediklerini kitabına aldı ve bakın şöylece cevaplandırıyor:

69. "De ki: "Yeryüzünde gezin, suçluların sonunun nasıl olduğuna bir bakın."

Tabii bu cevaplandırmanın Rabbimizin bir rahmeti olduğunu unutmayacağız. Nasıl? Tamam o gün bu sözleri söyleyenler geberip gittiler bu dünyadan, ama kıyamete kadar aynı düşüncede olanlar, aynı şeyleri söyleyenler olabilecektir. İşte Rabbimiz bu âyetleriyle

kıyamete kadar bütün insanları uyarıyor ki ya Rabbi bizim bundan haberimiz yoktu demeye hakları kalmasın.

Bakın Rabbimiz buyuruyor ki, de ki yeryüzünde gezip dolaşın da suçluların sonunun nasıl olduğuna bir bakın. Suçluların âkıbetlerini bir görün. Evet o gün Rasulullah efendimize, bugün de bize diyor ki söyleyin bu adamlara, haydi gezip dolaşın da mücrimlerin âkıbetlerini bir görün. Bakın onların bu sözlerine bizim mantığımıza göre bir cevap vermiyor Rabbimiz. Çok enteresan bir cevap veriyor. Gezin dolaşın bakalım yeryüzünde sizin gibi düşünenler, sizin gibi yaşayanlar ne olmuşlar? İsterseniz sizler de aynen onlar gibi inanmaya, yaşamaya devam edin buyuruyor. Bundan sonra Rasulullah efendimize ve onun şahsında da bize yönelerek şöyle buyuruyor Rabbimiz:

70,72. "Ey Muhammed! Onlara üzülme, hilelerine karşı da sıkılma. Onlar: "Eğer doğru söylüyorsanız, bildirin, bu sözünüz ne zaman yerine gelecektir?" derler. De ki: Acele ettiğiniz şeyin bir kısmı belki hemen başınıza gelir."

Evet ey peygamberim, onların bu davranışlarına karşı sakın üzülme ve onların kurdukları tuzaklardan dolayı da kalbin sıkılmasın, sıkışmasın. Onlar diyorlar ki va'd ne zaman? Kıyamet ne zaman? Bizi kendisiyle uyardığın azap ne zaman? Hani nerede kaldı bu azap ya? diye Rasulullah efendimize veya onun yolunun yolcusu biz Müslümanlara eğer doğru sözlülerdenseniz bize vaad olunan bu azabın gerçekleşme zamanını söyler misiniz? Diye karşı hücum gerçekleştiriyorlar. Buna karşılık bütün Müslümanlar şöyle demelidirler. Umulur ki acele edip durduğunuz vaadin gelme zamanı yakındır. Hemen gelecek gibi çok yaklaşmıştır. Ey kaşınanlar, ey azap gecikti diye kendilerinde renk görenler, ey azapları için acele dâvetiye çıkaranlar, unutmayın ki:

73. "Doğrusu Rabbin, insanlara karşı lütuf sahibidir. Fakat onların çoğu şükretmezler."

Rabbiniz size karşı çok merhametlidir, kullarına karşı çok çok lütuf sahibidir. Bu sebepledir ki, kullarına rahmet ve merhameti sebebiyle hemen cezayı hak edenlere acele cezalarını verivermiyor. Uyarıları ve müjdeleriyle onlara fırsatlar tanıyor. Akıllarını başlarına getirecek imkânlar tanıyor onlara. Tüm bu uyarıları karşısında azgınlıkları artarsa ancak o kavme, o topluma azabını, helâkini gönderiyor. Ama gelin görün ki onların çoğu anlamıyorlar, Rablerinin bu nîmetlerine hamd edip şükretmiyorlar.

Sûrenin geriye kalan bölümünü tanımak, Rabbimizin bize bilgi ve şeref kaynağı olarak gönderdiği âyetleriyle şereflenmeyi devam ettirmek için 12 ciltte buluşmak üzere Allah'a emânet olun. Ve âhiru dâvana enilhamdü lillâhi Rabbil'âlemîn.

74,75. "Şüphesiz Rabbin onların gönüllerinin gizlediklerini de, açığa vurduğunu da bilir. Gökte ve yerde görülmeyen her şey şüphesiz Kitab-ı Mübîn dedir."

Şüphesiz ki Rabbin onların göğüslerinde, sadırlarında gizli tuttuklarını bilir. Ve açıktan açığa ortaya koyduklarını da bilir. Yâni gizli açık, neleri var neleri yok Allah herkesten haberdardır. Bu nasıl olur? derseniz, göklerde ve yerde bir gayb yoktur ki o apaçık bir kitapta ol-masın. Göklerde ve yerde gizli ve açık ne varsa hepsi bir Kitab-ı Mü-bîn de yazılıdır. Her şey levh-i mahfuzda yazılıdır. Allah'ın tüm varlıkların kaderini yazdığı kitabındadır. Allah'ın bilgisinin dışında kalan hiçbir şey yoktur. Yeryüzüne düşen bir yaprağı da, yerin karanlıklarında olanları da bilir, yerin derinlerinde olan bir zerreyi de bilir.

76,78. "Doğrusu bu Kur'an, İsrâil oğullarına, ayrılığa düştükleri şeyin çoğunu anlatmaktadır. Doğrusu Kur'an, inananlara doğruluk rehberi ve rahmettir. Rabbin şüphesiz, aralarında, kendi hükmünü verecektir. O güçlüdür, bilendir. Ey Muhammed! Allah'a güven, şüphesiz sen apaçık gerçek üzerindesin."

Muhakkak ki bu Kur'an İsrâil oğullarına da ihtilafa düştükleri, ayrılığa düşüp fırkalaştıkları, olur olmaz dedikleri her konuyu, onların hidâyeti için gerekli olan her konuyu her en ince teferruatına açıklığa kavuşturmaktadır ve artık hiçbir kimsenin elinde bir delil yoktur. Hiçbir kimsenin artık tutunabilecekleri bir dalları da kalmamıştır. Yâni artık biz ne yapalım? Bizim bunlardan haberimiz yoktu deme hakları kalmamıştır. İsrâil oğullarına Tevrat, Zebur ve İncil gönderilmesine rağmen, onları anlamada, yorumda tahrife gitmelerinden sonra Rabbimiz onları bu yanılgılardan, fırkalaşmalardan, düşmanlıklardan uzaklaştıracak bir kitabı indirmiştir ki o kitap bütün mü'minler için hidâyettir, yol göstericidir ve rahmettir. Kim bu kitabın mü'mini olursa dünyadaki tüm işlerinde bu kitap onların önüne geçecek, onlara yol gösterecek, mihmandardık yapacak onları sahili selâmete ulaştıracaktır.

Ve aynı zamanda mü'minler bu kitabın en büyük rahmetine ulaşarak bu dünyadan ayrılıp gidecekler. İşte bu kitabı bu özelliğiyle Rabbin indirmiştir. Ve unutma ki Allah o insanların arasında hükmünü verecek olandır. Yasa O'na aittir, yetki O'nundur ve izzet ve şeref sahibi de Allah'tır. Öyleyse sen sadece Allah'a güven, Allah'a tevekkül edip dayan. Vekil olarak Allah'ı kabul edin ey Müslümanlar. Sen sana gelen bu vahiyle en güzel bir hayatı yaşamanla apaçık bir hak üzeresin. Sen Rabbine güven ve yoluna devam et. Onlar hakkında kararını verecek olan Allah'tır.

80,81. "Sen, ölülere şüphesiz ki işittiremezsin; dönüp giden sağırlara da çağrıyı duyuramazsın. Körleri sapıklıklarından vazgeçirip doğru yola

döndüremezsin; ancak âyetlerimize inananlara sen duyurabilirsin; işte onlar Müslümanlardır.”

Senin bu dâvetinin bazı engellemeleri olabilecektir. Unutma ki sen körlere, sapıklık içinde olan körlere hidâyet edip yol gösteremezsin. Onların görmeleri, onların Müslüman olmaları konusunda hiçbir zaman senin etkin ve yetkin yoktur. Sen hiçbir zaman ölülere de işittiremezsin. Sen ölülere de bir şey anlatamazsın. Sağırlara da bu dâvetini duyuramazsın, arkalarını sana karşı dönüp giderlerken, kaçıp giderlerken.

Evet sen apaçık bir hak üzeresin. Ama Senin bunca haklılığına rağmen insanların niçin sana inanmadıklarına hakça bir açıklama getireyim diyerek peygamberini teselli ediyor Rabbimiz, tabii bizleri de. Öyle değil mi? Bunca Müslüman fedâkarca bir hayat yaşayıp, dürüstçe bir hayat yaşayıp insanları Allah’a dâvet etmelerine rağmen, insanları cennete çağırmalarına, cehennemden uzaklaştırmaya çalışmalarına rağmen, insanlara en güzel öğütlerde bulunmasına rağmen insanlar inanmayınca insanlar, peygamber bayağı sıkıntı çekiyor. İşte Rabbimiz mü’minlerin sıkıntılarını şöylece gideriyor.

Muhakkak ki ey Müslümanlar, sizler onları hidâyete ulaştıramazsınız. Siz onlara duyurup anlatamazsınız. Hiç ölü duyar mı? Hiç sağır işitir mi? Hiç kör görür mü? Sizden kaçanlara, yaşadıkları halde ölülüğü seçenlere bir şey yapamazsınız. Sapıklığı tercih edenlere bir şey yapamazsınız. Siz ancak âyetlerimize iman eden kimselere işittirebilirsiniz, bunu hiçbir zaman unutmayın diyor Allah. Müslüman olanlar bu kitabı işitirler, anlarlar, dinlerler ve iman ederler ve hayatlarını düzene korlar. Herkese duyuracağız bu kitabın âyetlerini, unutmayacağız ki isteyenler buna iman edecekler anlıyoruz.

82. “Kendilerine söylenmiş olan başlarına geldiği zaman, yerden bir çeşit hayvan çıkarırız ki o, onlara, insanların âyetlerimize kesin olarak inanmadıklarını söyler.”

Kendilerine vaad edilmiş olan kıyamet saati geldiği zaman, Allah’ın hükmü gerçekleştiği zaman onlar için yeryüzünde bir hayvan, debelenen bir varlık çıkarırız ve o ***Dabbe*** onlarla konuşur. Ki bu bir âyettir, bir kıyamet alâmetidir. Ama buna rağmen insanlar âyetlerimize karşı kesin bir bilgi içinde değiller. Bir inanç içinde değiller. Yanılgıları, hataları devam etmektedir. İşte gözleri önünde Allah’ın yerden yarattığı bir varlık, bir hayvan kendileriyle konuşuyor, ama bu adamlar halâ Allah’ın âyetlerine imanı düşünmezler.

Dâbbe; Arapça’da “yavaş ve sessizce yürümek, nüfuz ve sira-yet etmek” mânalarına gelen “deb” kökünden gelen bir kelimedir. Kitabımızın 14 âyetinde tekil, 4 âyetinde de çoğul şekliyle, “devab” gelmiştir. Âlimlerimizin

ekseriyetinin beyanına göre kıyamet alâmetle-rinden birisi olarak kabul edilen bir yaratıktır. Kur'an-ı Kerimde kıya-metin çok yakın bir gelecekte zuhur edeceğini haber veren; Ahzâb 63, Şûrâ 17, Kamer 1 gibi âyetler ve Resûl-i Ekrem efendimizin bu konudaki hadislerinden çıkarımlarla ümmet "eşrat-ı saat" kıyametin alâmetleri başlığı altında pek çok eserler telif etmişlerdir. Kıyametin küçük alâmetleri, büyük alâmetleri, bugüne kadar fiilen vâki olanlar, kıyamete çok yakın bir zamanda vâki olacak olanlar gibi konuyu çeşitli taksimlere tabi tutmuşlardır.

İslâmî kaynaklarda kıyametin alâmetleri sayılırken "dâbbetü'l arz'ın" çıkışına da ayrı bir başlık altında yer verilmiş ve bu husus kıyametin zuhuruna yakın bir zamanda gerçekleşecek harikulâde hadiseler arasında sayılmıştır.

Müslim'de ve Ebû Dâvûd'un süneninde dâbbetü'l arz konusuy-la ilgili rivayetlerde bu varlığın özelliklerinden söz edilmeden sadece ortaya çıkışının bir kıyamet alâmeti olduğu haberi verilir.
(Müslim, iman 249, Ebû Dâvud, melâhim)

Ebû Hureyre Efendimizden nakledilen bir hadiste dâbbetü'l arz'ın Hz. Süleyman'ın mührü ile Hz. Musa'nın asasına sahip olacağı ve asa ile mü'minin yüzünü parlatırken mühürle de kâfirin burnunu damgalayacağı ifade edilir. Bu konu ile alâkalı kütüb-i sittenin dışın-daki bazı kaynaklarda yer almış, hattâ bazı tefsirlere bile geçmiş an-cak senet ve metin açısından tenkit edilebilen israiliyat rivayetler üze-rinde durmuyoruz. Sadece âyet ve hadislerde söz edildiği gibi kıya-met alâmetlerinden bir varlık olarak inanıp geçiyoruz.

83. "O gün her ümmetin âyetlerimizi yalanlayanlarını toplarız. Onlar bir arada tutulup, hesap yerine sevk edilirler."

Sonra onun arkasından da bir gün her ümmetin âyetlerimizi yalanlayanlarını toplarız. âyetlerimizi yalan sayanları, âyetlerimizi yok farz edenleri, âyetlerimizin işlevini bitirenleri, kale almayanları toplarız. Onlar gruplaştırılıp, belli bir kıskaç altına alınıp gidecekleri yere sevk edilirler.

84,85. "Geldikleri zaman Allah: "Âyetlerimizi anlamadığınız halde yalanladınız mı? Yoksa yaptığınız neydi?" der. Haksızlıklarından ötürü, söylenilen söz başlarına gelir. Artık konuşamaz olurlar."

Ta ki onlar azabın olduğu yere gelirler. Cehenneme gelirler. Yaşadıkları hayatın, yaptıklarının hesabını ödemek üzere Rablerinin huzuruna gelirler. Allah der ki onlara: Bilgi olarak anlayamadığınız, kavrayamadığınız, anlamak istemediğiniz âyetlerimi yalanlamıştınız değil mi? Yoksa başka bir şey mi

yapıyordunuz? Neydi sizin dünyadaki haliniz? Niye yalanladınız âyetlerimi? Niye görmezden geldiniz? Onlarla bilgilenseydiniz, anlasaydınız ve onlar rehberliğinde bir hayat yaşayıp ta güzelce cennete gitseydiniz olmaz mıydı? dercesine Rab-bimiz bir sorgulamada bulunuyor. Anlamak istemediler, kavramak is-temediler. Çünkü anlamak isteyen anlayabilecektir bu kitabı. Hidâyet bulmak isteyen, yol bulmak isteyen anlayacaktır bu kitabı. Müslüman olmak isteyen kimse okur bu kitabı. İnadına Müslüman olmak istemeyen anlayamaz bunu.

Evet onlar üzerine hüküm gerçekleşti, çünkü onlar zalim idiler. Zulmetmelerine karşılık onlar için şu hüküm gerçekleşti ki artık onlar konuşmayacaklar, konuşamayacaklar, itiraz hakları olmayacak. İşte suskunlar ve bitmiş bir durumdalar, suspus olmuşlar. Halbuki dünyada ne kadar da konuşuyorlardı değil mi? Peygambere ve Müslümanlara karşı ne kadar zulüm ve işkenceler yapıyorlardı değil mi? Müslümanlara hayat hakkı tanımayan bu insanlara orada hayat hakkı tanınmayacak.

86. “Size geceyi dinlenesiniz diye karanlık ve gündüzü çalışasınız diye aydınlık olarak yarattığımızı görmediler mi? Doğrusu bunda, inanan millet için dersler vardır.”

Görmüyorlar mı? Biz geceyi onda sükun bulsunlar, rahata kavuşsunlar diye yarattık. Gündüzü de çalışıp rızıklarını kazansınlar, görsünler, aydınlığa kavuşsunlar diye yaratıp onların hizmetlerine sunduk. Görmüyorlar mı? Muhakkak ki gece ve gündüzde, bu iki âyette iman etmek, ibret almak isteyen insanlar için dersler vardır.

87. “Sur'a üfürüldüğü gün, Allah'ın diledikleri bir yana, göklerde olanlar da yerde olanlar da, korku içinde kalırlar. Hepsi Allah'a boyunları bükülmüş olarak gelirler.”

Ve sura üfürüldüğü an Allah’ın istisna buyurdukları hariç göklerde ve yerlerde ne varsa hepsi korku içinde donakalırlar. Ve her bireri de boynu bükük bir vaziyette, ezik bir şekilde Allah’ın huzuruna gelmişlerdir. Evet sura üfürülüş, insanların tekrar dirilişi, Allah’ın huzuruna herkesin boynu bükük bir vaziyette gelişi sanki az evvel okuduğumuz âyetlerin devamı gibi. Hani ne zaman bu vaad diyorlardı? Kıyamet ne zaman? diyorlardı insanlar, inanmayanlar ya işte Rabbimiz burada onların bu sorularını cevaplıyor. Haydi işte buyurun o acele istediğiniz karşınızda buyuruyor. Herkes ayağa kalkmış ve korku içinde Allah’ın huzuruna doğru gidiyor. Ve sorgulama ve cennet cehennemle karşı karşıya kalıyorlar. Tekrar yeryüzüne geliyoruz. Bir öteki âlem bir bu âlem şeklinde Rabbimizin bir anlatım modeline şahit oluyoruz.

88. "Dağları yerinde donmuş gibi durur görürsün, oysa onlar bulutlar gibi geçerler. Bu her şeyi sağlam tutan Allah'ın işidir. Doğrusu O, yaptıklarınızdan haberdardır."

Dağları görsün ki onları donmuş zannedersin, hareketsiz, statik görürsün, halbuki onlar tıpkı bulutların hareketleri gibi o dağlar da sürekli bir hareketlilik içindedirler. Evet yeryüzünün temel direkleri olan o dağlar, hiç yerinden oynamıyor, sabitmiş gibi görünen o dağlar tıpkı bulutlar gibi bir yerlere doğru hızla akıp gitmektedirler diyor Rab-bimiz. Arzla beraber mi? Yoksa başka bir hareketle mi? orasını bile-miyoruz. Ama anladığımız o ki dağlar da hareket halindedirler. Rab-bimiz öyle diyor. İşte bu her şeyi sapasağlam yapan Allah'ın bir sanatıdır bu. Yeryüzünü sapasağlam yapan, sarsıntıya uğratmayan Allah'ın işidir bu. Bunlara Allah'tan başka hiç kimsenin de gücü yetmez. Ve O Allah sizin her şeyinizi bilmektedir, hiç bir şeyiniz asla O'na gizli de kalamaz.

89. "Kim bir iyilik getirirse, ona daha iyisi verilir. Onlar o günün korkusundan güvendedirler."

Kim bir hasene ile bir iyilikle gelirse, kim ki Allah'ın razı olduğu bir amelle, bir hareketle, bir hayatla gelirse Allah onun için ondan daha güzeliyle, daha hayırlısıyla karşılık verir. Ve onlar o günün gürültüsünden, korkusundan, dehşetinden güvenlik içindedirler. Hiçbir korku, hiçbir üzüntü ve telaş ta duymazlar o mü'minler, o iyiliklerle, hasene-lerle gelenler. Gerçekten bu dünyada Müslümanca bir hayat yaşarken yaptığımız iyiliklere Rabbimiz bazen on katı, bazen yedi yüz katı, ba-zen da sonsuz karşılık veriyor. Yine yaptığımız iyiliklerimiz kötülüklerimizi gideriyor. İyiliklerimiz kötülüklerimizle silinmiyor ama kötülüklerimiz iyiliklerimizle siliniyor. Bir kötülüğün karşılığı bir iken, bir iyiliğin karşılığı kat kat artırılıyor. İşte Rabbimizin sonsuz merhametinin eseridir bunlar.

90. "Kötülük getiren kimseler, yüzükoyun ateşe atılırlar. "Ya siz yaptıklarınızdan başka bir şeyle mi cezalandırılacaksınız?" denir."

Kim de kötülükle gelirse yüzün koyu ateşe atılır. Evet kim de Rabbinin huzuruna isyanla, küfürle, şirkle gelirse o da tepe taklak cehenneme atılır Allah korusun. Rasulullah efendimiz bu âyetleri insanlara duyurunca kimileri sordular. Dediler ki ey Allah'ın Resûlü, yüzüstü nasıl atılır insanlar? Ayakları üstünde nasıl yürüse insanlar yüzleri üzerine de öylece atılırlar buyurdu. Peki bu kadar azap çok değil mi? Ne olur affediverse olmaz mı? derseniz, yok diyor Rabbimiz, herkese ameliyle karşılık verilecek. Hiçbir kimseye zulmetmiyor Rabbi-miz. Herkes nasıl bir hayat yaşamışsa onun karşılığını bulacak. Eğer Rabbimiz kitaplar göndermeseydi, peygamberler göndermeseydi, is-tediği hayatı bildirmeseydi, cennet ve cehenneminden insanları haberdar etmeseydi,

uyarılarda bulunmadan cehennemine koysaydı belki o zaman bu insanların ya Rabbi bizim suçumuz neydi ki bizi cehennemine attın? demeye hakları olurdu.

Öyle değil mi? Allah peygamber göndersin, o peygamber Rab-bi hatırına insanların gece-gündüz işkencelerine göğüs gersin, onlara hakkı duyursun, insanlar onu dinlemesinler, ellerindeki güç ve kuvvetlerine güvenerek Rabbim Allah diyenlere hayat hakkı tanımasınlar, sonra da cehenneme atılınca da bizim suçumuz neydi? Desinler. Buna kimsenin hakkı yoktur. İşte şu anda her ikisiyle de karşı karşıyayız, bunlardan birini seçme hakkımız vardır. Cennete gitmek mi? Güvende olmak mı? Yoksa yüzün kuyu cehenneme atılmak mı? Tercihimizi iyi yapalım.

91,92. "De ki: "Ben, yalnız her şeyin sahibi olan ve bu kutlu kılınmış şehrin Rabbine kulluk etmekle emrolun-dum. Müslümanlardan olmakla ve Kur'an okumakla em-rolundum. "Kim doğru yolu bulmuşsa, yalnız kendisi için bulmuş olur, kim sapıtmışsa, kendine etmiş olur. De ki: "Ben sadece, uyaranlardan biriyim."

Evet işte sûrenin son âyetleri. De ki peygamberim, sizler de deyin ki ey peygamber yolunun yolcuları, ben şu Mekke'nin, şu beldenin Rabbine ibadet etmekle, sadece O'nu dinlemekle emrolundum ki O Allah o beldeyi haram kıldı ve her şeyin sahibi de O'dur. Ve ben Müslümanlardan olmakla emrolundum. Evet benim görevim işte budur. Benim görevim Müslüman olmak, şu Mekke'yi kutsal şehir haline getiren, her şeyin sahibi ve Mâliki olan Rabbim için bir hayat yaşamakla emrolundum.

İşte görev budur. Ey Mekkeliler kutsal saydığınız bu şehri kutsallaştıran Allah'tır. Tüm şehirlerin, tüm âlemlerin sahibi de Allah'tır. Şu anda bildiğiniz her şeyin sahibi O'dur. Ben işte O Allah'a teslimiyetle emrolundum. Ve ayrıca ben bu Kur'an'ı okumakla, anlamakla ve Onun istediği bir hayatı yaşamakla emrolundum.

Tabii bize de bir emirdir bu. Bizler de bu Kur'an'ı okumakla emrolunduk. Bizler de bu kitabı anlamak ve yaşamak zorundayız. İn-sanlara Onu duyurmakla emrolunduk. Bizim görevimiz budur. Benim işim ticarettir, Kur'an'ı okumayı, anlamayı, duyurmayı da başkaları yapsın demeye kimsenin hakkı yoktur. Herkes bu kitabı okumak, anlamak ve yaşamakla sorumludur. Herkes bu kitabın istediği gibi Müslüman olmakla emrolunmuştur. Kim bu kitabın hidâyetiyle hidâyet bulursa o kendisi için hidâyet bulmuştur. Kim de sapıtırsa de ki ben sadece bir uyarıcıyım. Ben uyarırım, kabul ederseniz de etmezseniz de siz bilirsiniz.

93. "De ki: "Hamd Allah'a mahsustur. O, âyetlerini size gösterecek, siz de onları bileceksiniz." Rabbin yaptıklarından habersiz değildir."

De ki elhamdülillah. Hamd, övgü Allah'a aittir. O'ndan başka övülecek, ondan başka yasaları uygulanacak, O'ndan başka hatırı kazanılıp kendisine kulluk edilecek yoktur. Bilesiniz ki O Allah size âyetlerini gösterecek ve siz O'nu tanıyacaksınız. Gerçekten sizler bu dünyada O'nu da, âyetlerini de tanıma imkânına sahip kılınacaksınız. Size bu fırsat verilecek. Böylece O'nun istediği gibi Müslüman olup olmama konusunda hiç kimsenin bir sıkıntısı olmayacak.

Ve unutmayın ki Rabbiniz yaptıklarınızdan gafil değildir. O'nun gafleti, uyuklaması yoktur. Öyleyse ey insanlar hidâyet yolu da, sapıklık yolu da işte karşınızda durmaktadır. Her ikisinden birini seçme noktasında şu anda özgürsünüz. Bunlardan dilediğinizi tercih hakkınız ve imkânınız vardır. İşte Allah'ın kitabı ve Resûlünün tertemiz sün-neti karşınızda durmaktadır. Hidâyeti tercih eder Allah yolunda giderseniz bunun karı kendinizedir. Yok eğer sapıtırsanız zararı sizedir Allah korusun. Buyurun kararınızı kendiniz verin.

Bu sûre ile alâkalı bu kadar söz yeter. Rabbim gereği gibi inanıp amele dönüştürmeyi hepimize nasip buyursun. Sübhanekalla-hümme ve bihamdik, lâ ilâhe illâ ente, estağfiruke ve etübü ileyke. Ve âhiru dâvana enilhamdü lillahi Rabbil'âlemîn.